

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 54. No. 249.
1939. november 1., szerda.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietar: Societatea Anonimă de editura ziarului Arad Közlöny. Inreg. în Reg. Publ. Perfidice sub No. 1071-1938. Trf. Arad

Mindenszentek 1939

NAGYANYÓ: Mi mindig itt vagyunk és várjuk, hogy benézzenek hozzánk kicsit, akik élnek... Olyan ritkán jönnek!.. Mikor is voltak itt utoljára?... Mindenszentek napján, mikor a templom harangja csengett...

TYLTYL UNOKA: Mindenszentek napján? De hiszen akkor ki se mozdultunk a házból, mert fájt a torkunk...

NAGYANYÓ: Nem, de gondolatok ránk...

TYLTYL UNOKA: Az igaz...

NAGYANYÓ: No, hát valahányszor ránk gondoltok, mi fölébredünk és viszontlátunk benéteket... Különös dolog ez ott fenn, az élők között... hát nem tudnak meg azok soha semmit...?

NAGYAPÓ: Akárcsak a mi időnkben... Az élők olyan ostobák, mikor a Többiekéről beszélnek

(MAETERLINCK: „A kék madár”, mesejáték).

Friss sebek, fel nem száradt könnyek jegyében érkezünk 1939. november elsejéhez. Mindenszentek napjához, mikor az élők bekopogtatnak az elmúlás birodalmának komor kapuján és emlékezéssel élesztgetik azokat akik örökre elmentek. A csendes gyász, a halk emlékezés napja azonban ebben az évben többet jelent, mint husz esztendeje bármikor, többet jelent, mert ez az első háborús Mindenszent napja és a megbékélő elgondolkodás helyét a vad kétségbeesés, az ismét felidézett tömeghalál ezreket kétségbeesésbe korbácsoló hulláma foglalja el. A vádaskodás, a zokogásba fulló számonkérés, az elkerülhetetlennek hirdetett pusztítás meg nem értésének napja ez a Mindenszent, szomorú határkő a már elpusztult tizezrekről a halálraszánt milliók felé vezető úton. Husz esztendőn keresztül közhelyvé csépelten annyiszor idézték már ezen a napon a mostanít megelőző nagy háború tizenkétegyre becsült áldozatainak emlékét, hogy szinte idegenné és érzéketlenné vált a mesterséges elmúlás vihára okozta elkeseredés. Ami pedig vad bosszuvágygal, leszámolást hirdető dühkiördéssel söpört végig a fegyverbe béklyózott világon.

Mit mondhat az, aki az első háborús Mindenszent napján a halottakkal együtt az emberi lelkismeret szavát költögeti? Mit mondhatunk arról, hogy kinborzult emberarcok furódtak és furdódnak a sáros földbe és ordítják a halálrasedzett emberi test harsogó fájdalmát a fegyverdörögés mindent elnyomó zsvajába? Nincs az a hang, nincs az a figyelmeztető kiáltás, ami elég erős, agyakra vésődő lenne ahhoz, hogy ezen a napon gatlás nélkül hirdesse az élőknek: Nem lehet büntetlenül felidézni a pusztulás szellemét, nincs erő, ami megakadályozhatja a gyilkosság gépezetének lendületét, amelyről puskaageval, vasökölrel verik le a fékeket.

Ma feléled a halottak birodalma. Az emlékezés szava ismét körünkbe vonzza az eltávozottakat. Ha igaz lenne a költő elgondolása, ezen a napon mindazok az elköltözöttek, akikre emlékeznek, visszanezhetnének erre a vértől csatakos sárgolyóra és ha így lenne, döbbenve láthatnák: „Különös dolog ez ott fenn az élők között... Hát nem tudnak meg azok soha semmit?” Láthatnák, hogy minden éppen úgy történik, mint az ő idejükben. Az élők olyan ostobák és tehetetlenek. Magukkal, a sorsukkal, az étellel, amelyhez pedig annyira ragaszkodnának

De a halottak közömbösen, elporladva, vagy a termőfölddel éppen összeolvadva, mit sem törődnek már velünk, akik vakon rohanunk Mindszentektől. Mindenszentig, közben pedig ezrelék áldozatunk életünket, gyermekeinket, az apákat és a testvéreket. Legdrágább kincsünket, az emberi létet pusztítjuk és engedjük pusztítani.

Új hősi sírok tesznek bizonyosságot arról,

„Örségváltás” Olaszországban

Lemondott az olasz kormány hat tagja, a fascistapárt vezetője és a hadsereg főparancsnokság három tagja — Moszkvába utazott újra a finn küldöttség

Kölcsönös légi felkerítő tevékenység kezdődött a nyugati frontok mögött

Róma. Az olasz kormányban, a fascista pártban és az olasz hadsereg főparancsnokság vezető tisztségeiben széleskörű örségváltás ment végbe. MUSSOLINI miniszterelnök elfogadta az olasz kormány hat tagjának lemondását. Elfogadta ezenkívül a hadsereg főparancsnokság 3 tagjának és a fascista párt vezetőjének a lemondását is. A lemondottak közt vannak SANTINI, ALFIERI miniszterek, ezenkívül a népnevelésiügyi miniszter, a devizaügyi miniszter a közmunkaiügyi miniszter és a miniszterelnökségi államtitkár. A hadsereg vezetői közül lemondott PARIANI hadügyi államtitkár, a hadsereg vezérkari főnöke és VALLE tábornok, a légügyi miniszter. Végül a lemondottak között van STARACE, a fascista párt főtitkára is. A lemondottaknak Mussolini miniszterelnök kifejtett működésükért köszönetet fejezte ki. A fascista párt új főtitkárává a miniszterelnök Ettore MUTTI, a fascista milícia főkonzultát nevezte ki, aki mindössze 37 éves ember és aki, mint önkéntes résztvevő a világháborúban majd a kelet-afrikai hadjáratban és a spanyol polgárháborúban is, ahol több ízben megsebesült. A hadsereg vezérkari főnökévé s hadügyi államtitkárrá nevezte ki a miniszterelnök GRAZIANI tábornokot Staracet, aki nyolc éven át volt a fascista párt főtitkára, a miniszterelnök a fascista mili-

cia vezérkari főnökévé nevezte ki. Kinevezte a miniszterelnök RICCIT korporációs miniszternek, PAVOLINI népnevelésügyi miniszternek, RICARDI devizaminiszterre, PASTINARIT földművelésügyi miniszternek, VANITTI közlekedésügyi miniszternek, TERENATI közmunkaiügyi miniszterre, PRICOLIAT kinevezték légügyi államtitkárrá, PERUCCI afrikai miniszterre és ALFIERI nagykövetté, nevezték ki, későbbi beosztással.

Az olasz kormány átszervezése a meglepetés erejével hatott, mert arról az utolsó pillanatig csak a legbeavatottabbak tudtak. Illetékes körökben hangsúlyozták, hogy a szokásos „örségváltásról” van szó, amelyet bizonyos időközönként végrehajtanak. Új emberek kerülnek a szakminisztériumok élére, részben azért, hogy a fascizmus vezetésre alkalmas gárdáját kibővítsék, másrészt pedig, hogy a fascizmus második nemzedékének tagjai nagyobb számban jussanak szerephez. Általában megemlítik, hogy a kormányátalakításnak nincsen olyan jelentősége, mint a demokrata államokban és nem jelenti az általános politikai irányvonal megváltoztatását. Tény viszont, hogy a fiatal erők új lendületet és új kezdeményezéseket hoznak. Nagy fontosságot tulajdonítanak annak, hogy Grazianit nevezték ki vezérkari főnöké.

Moszkvába utazott a finn küldöttség

Helsinki. Paasikivi vezetése alatt álló finn bizottság a finn kormányhoz a pártok vezetőivel megfogalmazott írásbeli válaszával kedden este utazott ismét Moszkvába.

A finn kormány két napon át vitatta meg azt a választ, amelyet Paasikivi tegnap Moszkvába vitt.

Finn politikai körökben rendkívül súlyosnak ítélik meg a helyzetet. A kormány elhatározta, hogy a szovjet követeléseket visszautasítja. Finnország szerint Szovjetországnak nincsen szüksége a finn szigetekre, hogy a Balti államokat egy esetleges támadás ellen megvédje.

Az a határozat, hogy a finn kormány nem ad át területet Szovjetországnak, végleges és megváltozhatatlan. Bár több jelenség arra mutat, hogy Stalin a finn kérdésben a megoldást keresi, Finnországban mégis folytatják a katonai előkészületeket. Illetékes helyen hangoztatják, hogy a finn kormány és a nép még sohasem volt annyira egységes, mint a válság jelenlegi napjaiban.

A Havas-iroda jelentése szerint a finn kormány és a pártok vezetői közötti tanácskozás hosszadalmas volt és nem tudtak megegyezni egymással a szovjet követelések tekintetében. Ezek a követelések a finn területen levő szigetek átengedése és finn területen létesítendő katonai bázisok ügyére vonatkoznak. Az Aaland szigeteket ismét megerősítenék, miként azt Finnország és Svédország kívánja, de harmas finn-svéd-orosz bizottság ellenőrzése mellett. A követelésekhez tartozik még a Lagoda-tó északi részének határkiigazítása, valamint jószomszédi és baráti közös nyilatkozat kiadása.

Londoni politikai és diplomáciai körökben tudni vélik, hogy Molotov külügyi népbiztos keddi beszédében az egész világ előtt dokumentálni fogja az orosz-német barátság elmélyülését s ebben utal az együttműködés további irányára is. Tudni vélik még, hogy Molotov úgynevezett „fenyegető békeajánlatot” tesz, vagyis ultimátumszerű békeajánlatot és Németország mindaddig tartózkodik nagvobbará-

hogy az emberi kötelességteljesítés, a tehetetlenség törvényei, a szabadon eső kő végzettségűsége változatlanul uralkodnak felettünk.

Itt állunk hát, a sírok mellett — testben, vagy gondolatban —, itt állunk és szinte csodálkozó gondolattal tapogatójuk körül magunkat, hogy még élünk. Látnak a pusztulást és a pusztítást, látjuk a beteljesedő végzettségűsége, amelyet a szemben-

álló ellenfelek egyaránt megjósoltak, amikor azt hirdették, hogy ez a háború végzetes csapása lesz az emberi társadalomnak. Mindezt tudjuk és tehetetlenül, zsbbadtan várjuk a holnapot. Amiről pedig éppen Mindszentek napján, a halottáldozatokra gondolva kellene leghatározottabban és legöntudatosabban hirdetni, hogy jobb lesz, mint ez a végzetbe ágyazott ma... (b. k.)

nyu katonai akciótól, amíg Anglia elfogadja, vagy elutasítja ezt a javaslatot. Ha Anglia válasza elutasító lesz, akkor Németország egész légi haderejét Anglia ellen veti harcba.

Molotov beszéde

London. A Press Associated moszkvai jelentése szerint valószínűleg tartják, hogy Molotov szovjet külügyi népbiztos mai beszédében a német-országi viszonyról fog foglalkozni. Németország messzemenő tevékenységet vár Szovjetországtól. Lehetséges, hogy a szovjet európai politikai érdekei következtében nem vállal újabb kötelezettséget, de nem lehetetlen az sem, hogy Moszkva nagyobb segítséget nyújt Németországnak.

Az új szovjetkötet tegnap megérkezett Szófiába. A követet három titkár kísérte a bolgár fővárosba.

Az orosz-török-olasz viszony

London. A Times a következőket írja: A török külügyminiszter a napokban visszatér Moszkvába, hogy újból felvegye a tárgyalások fonalát. Több mint valószínű, hogy ezek a tárgyalások eredménnyel fognak befejeződni. A

tárgyalások kilátásainak megítélésénél nem szabad azt a tényt figyelmen kívül hagyni, hogy Oroszországot és Törökországot eddig is öszinte barátság kötötte össze és a hivatalos szovjet sajtó kijelentette, hogy az angol-török-francia kölcsönös segélynyújtási egyezmény nem sérti Szovjetországot érdekeit.

A közeljövő egyik legfontosabb kérdése azonban Törökország és Olaszország egymás hoz való viszonya. Itt is minden remény van annak a feltételezésére, hogy a két állam megtalálja az utat, mely közel hozza őket egymáshoz. A helyzet jelenleg úgy alakult, hogy Olaszország vezető szerephez juthat a Balkánon és ezt a pozícióját megszilárdíthatja, ha Törökországgal szövetségi szerződést köt. A Balkán hegemonia tekintetében Olaszország érdekei találkoznak Törökország érdekeivel. A két ország együttműködése biztosítani tudja a Balkán békéjét és megszüntetheti azt a veszélyt, hogy a Balkán is a jelenlegi háborúba belesodródhatik.

— Mindaddig — írja a Times — amíg a Balkán népek szoros összetartást tanúsítanak és semlegességüket megvédik, addig Anglia biztosítja ezeket az államokat támogatásáról.

Angol repülőgépek felderítő utja németországi repülőterek felett

A pilóták sok fényképet készítettek

London. A légügyi minisztérium ma éjjel a következő jelentést adta ki: A királyi légi erők egységei ma éjszaka felderítő repüléseket végeztek az északnémetországi repülőterek felett. A fennálló nehézségek ellenére az angol felderítők sok értékes megfigyelést tettek és sok fényképet készítettek.

Hadjelentések a frontokról

A francia nagyvezérkar hivatalos jelentése a következő: Az éjjel és ma reggel nyugalm volt az egész arcvonalon.

A német véderő főparancsnokság hivatalos jelentése így hangzik: A Mosel és a Pfalz-erdő között lévő szakaszon éppen tűzérési tevékenység és felderítő tevékenység volt. Az arcvonal többi részén nem történt esemény. Négy ellenséges repülőgépet lelőttünk.

Az angol légügyi minisztérium az éjszaka ezt a jelentést tette közzé: Az angol légi haderő néhány rajta felderítő repülést végzett Északnémetország felett. Az angol felderítők értékes megfigyeléseket tettek és sok fénykép-felvételt csináltak.

Mi volt az „Athenia“-n?

London. (Rador.) Nagybritannia washingtoni nagykövete az Athenia elsüllyesztésével kapcsolatban jegyzéket intézett az amerikai

kormányhoz. Az Athenia rakományai között nem volt sem aranyrud, sem más érték, sem ágyúk, munició vagy robbanóanyag — állapítja meg a jegyzék. A hajó nem uszóaknával való összeütközés következtében sülyedt el, sem pedig angol buvárhajó nem sülyesztette el, sem pedig angol hadihajók nem bombázták, sem pedig belső robbanás nem idézte elő elsüllyedését, hanem az angol kormány birtokában lévő bizonyítékok alapján megállapítható, hogy idegen tengeralattjáró torpedozta meg. Az Athenia nem volt felfegyverkezve és a haditen gerészletnek szándékában sem állott, hogy az Atheniát kereskedelmi cirkálóvá alakítsa át és így indokolatlan az az állítás is, hogy az Atheniát el kellett sülyeszteni, miután az utasok partraszállításának befejezésével offenzív célokra akarták volna felhasználni. Az Athenia kapitánya Gopland parancsnok eskü alatt val-

A fénykép

Írta: GABRIEL DURIEU

Szent Eustache szigetének déli partját szemléltem tartani a névtelen, parányi korallszigetről, ahová sikerült menekülnöm. Egy fatörzs, amelynek belseje elrohadt, volt a mentővárom. Csónakkal Szent Eustache szigetéről még senki sem menekült, mert a fegyházat körülvevő várfal négy sarkán elhelyezett őrtornyokban éjjel-nappal két-két ór volt, akik felváltva, állandóan figyelték a sziget partvidékét. Nem is követtem el azt az örültséget, hogy megkísérlettem volna a partra kikötött csónakok valamelyikében menekülni. Amikor a kis kikötő új hullámzó gátjának építkezésénél dolgoztam, ahol kevésbé éles volt az ellenőrzés, alkalmas pillanatban egy öt heverő, üreges fatörzset lecsuszattam a tengerbe és a vízbe lógó, félig korhadt ágába fogódzva, sodortattam magam az apály idején visszahúzódó hullámok által a tenger felé. Már előbb felszedtem egy hoszu szalmaszálat, amelyet a számban tartottam és ezen át szívtam be a levegőt, míg magam láthatatlan voltam a fatörzs alatt, a vízben. A tenger áramlása a fegyházszigettel szemben levő kis korallszigetre sodort és itt banánnal és boglyokkal tengettem az ételtemet már több nap óta.

Egy délután üres csónakot sodort a dagály kis szigetem partjára. Miután meggyőződtem arról, hogy a fegyház motorcsónakja nem járhat közelbe, kihúztam a bokrok közé a csónakot és közelebbről szemügyre vettem. A csónak fenekén fakult színű, rózsaszínű szalaggal átkötött kis csomag feküdt. Feloldottam a zsinórt: a csomagban levelek voltak és egy fénykép. A levelek forró szerelemről regéltek, a fénykép bájos, csodásan szép fiatal lány arcképe volt. Amint a ragyogóan

szép arcot megláttam, megdobbant a szívem. A szenvedések nem ölték ki a lelkemből a természetnek azt az alapvonását, hogy női bájnak sohasem tudtam ellenállni. Halálisan beleszerettem.

„A nő“ volt eddigi életem végzete. Azért kerültem Szent Eustache szigetére, mert egy fiatal lány védelmében túlságosan fejbekölnőttem Marseille-ben egy matróz. A szemtanúk, az ő pajtásai, ellenem vallottak és maga az a szegény garázdá fia, aki talán megmondta volna az igazat, holtan feküdt a halottaskamrában. Emberölés miatt két évre ítélték el, azért kerültem Szent Eustache szigetére, ahova a rövidebb időre elítélteket deportálják. Nyugtalan vérem nem bírta el a fegyház kegyetlen szigorát... és most itt voltam önkéntes száműzetésben az elhagyott korallszigeten, amelyhez közel csak egyetlen sziget volt: a fegyház szigete. Minden más lakható földterület csak a Szent Eustache szigeten át lehetett volna elérni.

Amint ezt a csodaszép, fiatal lányarcot néztem, egyre néztem, ellenállhatatlan vágy fogott el, hogy a nőt, akit a kép ábrázol, szemről-szembe lássam. Alaposan szemügyre vettem a csónakot. A fenekén sárga földet találtam és abban egy kis, női láb lenyomatát. A köbánya munkásaitól tudtam, hogy a fegyházszigeten túl elterülő „Jó Reménység“ szigetről hozták a sárga földet, amit a kövekkel együtt a part felöltéséhez szállítanak át. Arra a következtetésre jutottam el, hogy az elmúlt éjszaka rémes orkánja zátonyra sodort egy hajót, valahol Szent Eustache szigeten túl. Ez a nő valószínűleg csak a hozzá intézett szerelmes leveleket vette magához a menekülés pánikjában és így csak ez a kis csomag került ki a hajótörésből. A sárga föld pedig azt mutatta, hogy a fegyházszigeten túl elterülő „Jó Reménység“ szigetére sodorta az ár a csónakot.

MÉG MA JELENTKEZHET A BUDAPESTI SPORTVONATRA

Utlevél nélkül csak egy személyazonosság igazolvánnyal

Aradról indul november 8-án

Budapestről visszaindul nov. 14-én

Az utazás ára Lei 1.800

személyenként oda-vissza, számozott 3-ik osztályu vagonokban.

Jelentkezés:

EUROPA-ROMANIA
menedzseriroda

SÁNDOR könyvkereskedésben

szemben a megyei prefekturával.

lotta, hogy sohasem beszélt Gusztáv Andersonnal és sohasem állította, hogy a hajón ágyuk volnának.

Kivándorlás Lublinba

Berlin. Itt megerősítik azokat a külföldi híreket, melyek szerint a német birodalomból a német zsidókat már eddig is nagy tömegekben telepítették át a német csapatok által megszállt lengyel területre. Olyan zsidókról van szó, akik nem szereztek meg a német állampolgárságot és vagy lengyel állampolgárok, vagy semmiféle állampolgársággal nem rendelkeznek. Ezeket a zsidókat Lublin körül telepítik le. Ide szállítják a birodalomhoz csatolt lengyel részekről is a zsidóságot, ami arra vall, hogy külön települési helyeket akarnak kiszakítani a német hatóságok. Erre vonatkozóan azonban Berlinben hivatalos jellegű kijelentés eddig nem hangzott el. A Németországból és Ausztriából kitelepített zsidók száma meghaladja az öteztet.

Elhalasztják a bolgár választásokat?

Szófia. Bulgáriában megtették az előkészületeket az országgyűlési választásokra, de nem bizonyos, hogy ezeket megtartják. Különböző részről ugyanis olyan kívánságok merültek fel, hogy tekintettel a jelenlegi nemzetközi helyzetre, halasszák el a választásokat.

A csónak oldalára volt festve „Marianne“ név, tehát az elsüllyedt hajó a „Marianne“ volt.

Mindig a gyors elhatározás embere voltam. A levélsomagot és a benne levő fényképet elhelyeztem a fatörzs felső oldalán levő üregbe, ahol nyugodt tenger mellett nem érik a hullámok és már kipróbált módszeremmel beuszítottam a fatörzset a tengerbe. Egyelőre rajta lovagoltam. Az apály hatalmas erővel ragadta meg a fatörzset és a két sziget közti erős áramlások lassan sodorták Szent Eustache szigetének partjára. A part közelében természetesen újra a víz alá buktam és alul fogódzkodtam meg a fatörzs ágaiba. Az örök ezután sem gyanakodtak a lassan uszázó fatörzsről és egy óvatlan percben kiugrottam a partra.

Örült vállalkozás volt, de tudtam, hogy a csodaszép ismeretlen a „Jó Reménység“ szigetről csak úgy menthetem meg, ha innen jutok át oda, mert egyfolytában még korábbi uszóbajnok gyakorlatom ellenére sem tudtam volna a nagy távolságot átúszni.

Amint egy vastag fa mellett meghúzódva vártam, hogy teljesen besötétedjék, a fegyház motorcsónakjának közeledő kattogó zaját hallottam. Csakhamar kikötött a közelemben és Cartier hadnagy több katoná kíséretében kisegítette a partra a csónakban ülőket. Egy öreg nő és három férfi volt a csónakban. Mind halálisan elcsigázottaknak látszottak. Cartier az épületből elébe jövő Vimereux kapitánynak jelentette:

— A „Jó Reménység“ szigeten a „Marianne“ hajótörteit közül ezeket találtam meg és idehoztam, kapitány ur parancsa szerint.

Bevezették őket a fegyház kórházába, rájuk fért egy kis ápolás.

Amikor a „Jó Reménység“ és a „Marianne“ hajó nevét hallottam, önkénytelenül előbbre lép-

Katonai szerződés Németország és a Szovjet között?

Róma. Az olasz lapok megállapítják, hogy a német-szovjet katonai szerződés megkötésének hírére fenntartással kell fogadni. Berlin nem adott ki hivatalos jelentést és a német lapok sem írják a dologról. A német-szovjet katonai szerződés megkötését a ma reggeli angol lapok jelentették. A semleges államok sajtója is megerősíti a hírt, de csak olyan formában, hogy fontos német-orosz katonai tárgyalások folynak a legnagyobb titokban.

A Journal de Geneve szerint a szovjetkormány 2000 repülőgépet ad el Németországnak és a német

legiflotta így ellensúlyozni fogja azt a többletet, amelyet az angol és a francia hadseregek az Amerikában történő repülőgépvásárlásokkal fel tudnak mutatni.

Szovjetkatonaság Lettországon

Riga. (Rador.) Tíz szovjetvonat 10 ezer orosz katonával Liepakanba érkezett. Ez az első orosz katonaszállítmány, amely lett területre érkezett.

A román kormány nem folytat tárgyalásokat a lengyel kormánnyal

Belgrád. A Politika című lap jelentése szerint Bucurestiből határozottan megcafolják azokat a híreket,

mintha a lengyel kormány tagjai és a román kormány között bizonyos tárgyalások folynának.

Hírek román-örök-orosz tárgyalásokról

Berlin. Német politikai körökben híre jár annak, hogy rövidesen román-török-szovjet tárgyalások kezdődnek.

SEMNALUL: Románia semlegessége

Bucuresti. A „Semnalul” című lapban „Románia semlegessége” címmel cikk jelent meg. A lap a következőket írja:

Két nagy román lap berlini levelezője jelenti, hogy a német fővárosban Románia szigorú semlegességét nagy meglepéssel veszik tudomásul. A berlini sajtó konkrét eseményeket említ ezek között van a Romániába menekült lengyel kormánnyal szemben tanúsított magatartása kormányunknak, amit német vezető körökben úgy tekintenek, mint Románia magatartásának teljes igazolását. Ami még jellemzőbb, a tudósítók hangsúlyozzák, hogy olyan körök magatartását közlik, amelyek Németország délkelet-európai politikájának tulajdonképeni képviselői. Ez a politika vonatkozik a Szovjettel való viszonyra is. Ezzel magyarázható hivatalos berlini köröknek az öröme, a mellett a moszkvai rádió cáfolatát fogadták a basarabiai állítólagos orosz erőszakoskodásokkal kapcsolatban. Magától értetődő tehát, ha ezek a megállapítások fedik a német hivatalos külpolitikát, úgy a délkelet-európai országok csak örömmel fogadják azt a tényt, hogy semleges magatartásuk folytatása biztosítja Európa e részének békéjét.

„Románia iskolapéldáját adta a valódi semlegességnek”

Berlin. A Deutsche Allgemeine Zeitung Románia semlegességével foglalkozva kiemeli, hogy Románia az

tem... vesztetre, mert Vimereux kapitány éppen felém fordult és meglátott. Vasraverse vittek be régi cellámba és egy órával később Vimereux kapitány elé vezettek.

Vimereux alapjában jólelkű ember volt, akit büntetésből helyeztek ide a pokol tornáczára. Sajnákozás villant meg a szemében, amikor rajtam végignézet. Az asztalon feküdt előtte kibontva a levelescsomag a fényképpel, amit a fatörzsben mentette át a tengeren és lefartóztatásomkor elvette tőlem. Érdeklődéssel nézegette, majd így szólt:

— Boizot, honnan kerültek magához ezek a levelek és a fénykép?

Elmondtam őszintén, részletesen mindent. Láttam, hogy Vimereux kapitányt meghatotta, amit hallott. Egy percig hallgatott, azután így szólt:

— Szóval, maga azért kockáztatta meg, hogy újra elfogjuk, mert ez a szép, fiatal arc ellenállhatatlan erővel vonzotta?

— Ezer halált is megkockáztattam volna, csak hogy szemről-szembe láthassam ezt az angyalt — feleltem.

A kapitány eimosolyodott... az arca még szomorubb volt, ha mosolygott... és odafartotta nekem az egyik levél borítékját:

— Nem vette észre, Boizot — mondta —, hogy ezeken a borítékokon negyven év előtti postabélyegző van... hogy negyven év előtt írták ezeket a szerelmes leveleket? Az a tizenkilenc éves, csodaszép lány, akinek a fényképe magát, Boizot, a Szent Eustache szigetére visszahozta, az a tőpörödött vénasszony, akit a többi menekülttel együtt Cartier hadnagy az előbb áthozott ide a „Jó Reménység” szigetére.

Hátrafartórodtam... úgy éreztem, mintha jégbe dermedt volna a szívem. A kapitány oda-szólt az őrség altisztjének:

— Vihetük...!

európai viszály kitörése óta valóságos iskolapéldáit adta a valódi semlegességnek, különösen akkor, amikor nem adott engedélyt a továbbutazásra a Romániába menekült lengyel kormánnyal. Ez az igazi semlegesség volt, amely nem ébresztett kétségeket a kitzdó felek egyikében sem. Románia balkáni követeinek bucaresti-i érkeztét Berlinben szintén ebből a gondolatkörből kiindulva magyarázzák és azt állítják, hogy a követek a román semlegesség vitális problémáit vitatják meg. A többi német lap hasonló szellemű közleményeket tartalmaz, úgy hogy politikai megjegyzések ezekben a kijelentésekben jelentős adalékok látnak Németország délkelet-európai politikájára vonatkozólag, beleértve az esetleg jelentkező orosz törekvéseket is.

A „City of Flynt” Tromsöben

Berlin. (Rador.) A „City of Flynt” amerikai gőzös Tromsöbe érkezett, ahonnan tovább folytatja útját német zászló alatt.

Érdekes részletek a City of Flynt elfogatásáról

London. A Deutschland német zsebcirkáló által elsüllyesztett Stonegate angol hajó egyik hazatért tengerészének elbeszélése szerint a német hadihajó fedélzetére vette a Stonegate legénységét. A németek jól bántak velük. Öt nap múlva

Nem jött létre megegyezés a finn kormány és a parlamenti pártok között az orosz követelések ügyében

Helsinki. (Dunaposta.) A kormány és a pártok parlamenti csoportvezetői között hosszas tárgyalások folytak ma az orosz kivánságok ügyében, de megegyezés nem jött létre. Az orosz követelések általában azok, amelyeket a közvélemény már ismer.

Ezek szerint a finn öbölbeli szigetek átengedését kéri a szovjet támaszpontok céljaira, bérlet formájában. Ugyancsak követeli Moszkva, hogy az Aaland szigeteken katonai

szervezés történjen Finnország és Svédország kivánsága szerint, de egy háromtagú: orosz, finn és svéd bizottság ellenőrzése mellett. Az engedmények közé tartozna még a Lagoda-ió északi vidékén végrehajtandó határmódosítás, végül követeli Moszkva egy segélynyújtási szerződés megkötését a közös jószomszédi viszony és barátság nyilatkozat formájában történő demonstrálására és megkötésére.

Német gépek felderítő repüléseket végeztek Franciaországban

Párisból jelentik: Ezuttal történt meg első ízben, hogy a német repülő mélyen bent Franciaország területén felderítő repüléseket végeztek. Kihhasználva a kedvező időjárást a francia repülőgépek hasonlóképpen felderítő utat tettek a német állások felett. A Havas-ügynökség kiemeli azt a tényt, hogy a német repülőgépek azáltal, hogy mélyen behatoltak francia területre, szakítottak eddigi magatartásukkal, amely tulajdonképpen abban állott, hogy a német hadvezetőség propaganda célra használta fel azt az álláspontot, hogy sem a szárazföldön, sem a levegőben nem sérti meg a francia területet. Az egyik német repülőgépet 150 kilométerre Franciaország belsejében lelőttek. Mér tékadó körökben hangsúlyozzák, hogy a német gépek felderítő utjai nem zavarták a lakosság nyugalmát, sőt egyetlen helységben sem jeleztek riadót. (Rador.)

A Német Távirati Iroda közli: Az a tény, hogy London és Páris a nyugati fronton tör-

tént eseményekről ellentmondó híreket közöltek, azt bizonyítja, hogy az angol és francia híradásoknak nem igen lehet hitelt adni. Ezek a híradások azzal a céllal látták napvilágot, hogy ellensúlyozzák azt a csapást, amelyet Franciaország csapatainak visszavonása által elszenvedett. Eppen ezért ezek az értesülések jelentős német veszteségekről emlékeznek meg, sőt a francia katonai hivatalos közlemény szerint október 16-án és 17-én a németek körülbelül 2-3 ezer embert vesztek. A német nagyvezérkar a katonai hadműveletekről kiadott összefoglaló jelentésében kimutatja, hogy október 17-ig a németek vesztesége 196 halott, 356 sebesült, 114 eltűnt és 11 repülőgép. Ezek a számok a jelentés közzététele óta nem változtak lényegesen. Beszéltek ezután arról is, hogy a németek tengeraltáróknak egyhamadát veszítették el. A valóság az, hogy a németek veszteségei jelentéktelenek, mivel csupán három tengeraltáró pusztult el. (Rador.)

Jól megborotválkozva jókedvű!

ROTBART

a nyílt tengeren találkoztak a City of Flynt amerikai gőzessel, amelyet a németek lefoglaltak. A parancsnoknak választania kellett, hogy átadja-e a hajót, vagy pedig a németek elsüllyesztik a gőzöst. A parancsnok az utóbbit választotta és beleegyezett abba, hogy a Stonegate legénysége a hajóra szálljon. A fedélzetre ment 18 felfegyverzett német tengerész is mint zsákmány-legénység. A City of Flynt feliratát „Alfára” festették át és dán zászlót húztak föl az árbóczra. Mielőtt Tromsöbe érkeztek volna, az egyik amerikai tengerész észrevétlenül közölte a svéd révkalauzzal, hogy mi történt és tudomására hozta, hogy a hajón amerikai tengerészek is tartózkodnak. Ezután horgonyt vetettek. A norvég hatóságok a nemzetközi tengerészeti jogra való hivatkozással a City of Flyntet szabadon engedték és a hajó ez után folytatta útját Murmanszk felé.

Megkezdte az amerikai képviselőház is a semlegességi törvény tárgyalását

Washington. A szenátus részéről elfogadott semlegességi törvényjavaslat hétfőn a képviselőház elé került, amelynek elnöksége nyomban kiosztotta azt bizottsági tárgyalásokra.

Newyork. A semlegességi törvény módosítását az amerikai képviselőház ma és holnap tárgyalja. A döntést csütörtökön hozzák meg.

URANIA Telefonelővét: 12-32.

Ma vig premier!!!

Erich KASTNER
vig regénye filmen

3 ember a hóban

2 órás kacagás egy szegénynek vél gazdag és egy gazdagnak tartott szegény ember történetén.

A legjobb amerikai vígjátéks-zinészekkel.
Előadások: 5, 7.15 és 8.15 órakor.

Mary Astor, Robert Young, Frank Morgan

250 millió dollár értékű kincstári jegyet bocsájt ki az USA kormánya

Washington. Az Egyesült-Államok pénzügyminisztere, Morgenthau bejelentette, hogy az amerikai kincstár holnap 250 millió dollár értékű kincstári jegyeket bocsájt ki. Ezek 1 százalékos kamatot hoznak és 1943. év június elsején kerülnek beváltásra.

Nyelvhasználat a postai küldemények címzésénél

Írták: BALOGH ARTHUR dr.

Pár hónappal ezelőtt közölték a lapok, hogy a Front magyar alosztályának vezetősége eljárta a kisebbségi minisztériumban a „levélborítékokon alkalmazott magyar cégfeliratok ügyében“. A minisztérium a posta vezérigazgatóságától kért választ s azt közölte a magyar alosztály vezetőségével. E szerint a levelekben és a levelezőlapoknak a szöveg részére fenntartott helyén a feladó bármilyen nyelven írhat. A külső borítékra a címzett és a feladó címei a hivatalos nyelven irandók, minden más szöveget külön illetékekkel kell megróni. A nemzetközi egyezmények is előírják, hogy a helységneveknek hivatalos megjelölését kell használni. Ezek a rendelkezések — így végződik az értesítés — nem érintik a kisebbségi polgároknak azt a jogát, hogy személyes és kereskedelmi érintkezésekben anyanyelvüket használják, mivel ezen intézkedések nem vonatkoznak a levél szövegére, hanem csak arra irányulnak, hogy „a polgárok ne írjanak a levél borítékjára felesleges szavakat.“

Ez után, a kérdést egyáltalán meg nem oldó, nem elég világos közlés után most azt olvassuk meg, hogy a temesvári postai igazgatóság értesítése szerint a beírói leveleken mellőzni kell a román nyelvű címzéseket és megszólításokat (tekinthetetlen, nagyságos stb. urnak), illetve ez esetben 2 lei póttelék fizetendő, mert különben a levelet nem kézbesítik. Az előbb említett „felesleges szavak“ nyilván ezekre a megszólításokra vonatkoznak. Végül a kolozsvári posta főnökének ugyancsak a Magyar Népközség kérdéseire adott felvilágosításából most arról értesülünk, hogy egy rendelet értelmében az idegen nyelven (ez alatt a kisebbségi nyelveket is értjük) írott feladói címek reklámoknak tekintendők. A postafőnök szerint ez csak a foglalkozást megjelölő szavakra vonatkozik (üggyvéd stb.) és nem a címben használt nagyságos és hasonló kifejezésekre. Tehát csak a foglalkozást megjelölő szavak esnek a két leies reklámilleték alá.

Mielőtt a kérdés részleteivel foglalkoznánk, egy előzetes megállapítást kell tennünk. A jól rendezett, modern államnak egyik legfőbb alapelve a közfeladatok megoldani hivatott szervek hatáskörének szoros elkülönítése, mert különben az állam nem a rendnek, hanem a fejtelenségnek, anarchiának lenne a fenntartója. Ez az elkülönítés azaz kezdődik, hogy vannak hatóságok, amelyek a polgárokra kötelező és végrehajtható kijelentéseket tehetnek, másfelől vannak a polgároknak hatósági jelleg nélküli csak bizonyos szolgáltatásokat tenni hivatott intézmények. Ilyenek többek közt a vasút, a posta. A vasútra talán mondhatjuk Baross Gábor, az egykori kiváló magyar kereskedelemügyi miniszter, a zónarendszer zseniális megalkotója, hogy „nagyfuváros“. (Egy interpellációra felelvé, amelyet azért intéztek hozzá, mert a pályaudvarokról kiállította az őt támadó Magyar Hírlap című budapesti napilapot.) A posta sem egyéb. Egyik sem hatóság. De még ha hatóság lenne is a posta, akkor sem rendelkezhetne nyelvhasználati kérdésekben, mert ezek a polgárok általános jogai körébe tartoznak, amelyekben nem a posta, hanem az arra rendelt alkotmányos szervek vannak hivatva rendelkezni.

A kérdést sem a Front magyar alosztályának felvilágosítást kérése, sem az arra adott válasz nem merítik ki. Nemcsak a levélborítékokon alkalmazott magyar „cégfeliratok“ ügyét kell tisztázni. Viszont a válasz is csak a levelekről és levelezőlapokról beszél, az egyéb postai küldeményekről hallgat, holott világos, hogy ami amazokra áll, annak állania kell a postautalványokra, csomagokra, táviratokra is.

Nem fogadhatjuk el a posta vezérigazgatóságának azt az álláspontját, hogy az intézkedések nem érintik a kisebbségi polgároknak anyanyelvük szabad használatára vonatkozó jogát, mert az intézkedések nem vonatkoznak a levél szövegére. A levelek szövegéről a posta, a jog határain belül maradván, sem is szerezhet meggyőződést, mert az al-

kotmány a levéltitok sérthetlenségét biztosítja, természetesen nemcsak a magánosokkal, hanem az állami közegekkel szemben is és az alkotmánynak ez a rendelkezése az ostromállapotban sincsen felüggesztve. De a kisebbségi polgároknak érintett joga nemcsak a levél szövege nyelvvel kapcsolatban sérthető meg. És megmondjuk mindjárt, hogy a posta vezérigazgatósága által közölték között csak egyet találunk olyannak, ami a szempontból nem eshetik kifogás alá.

Nem lehet kifogásolni azt, hogy a postai küldeményeken, mind a címzett, mind a feladó címében a helységeknek, uccáknak, tereknek hivatalos megjelölése használtassék. A küldemény ezen rendelkezési helyeinek hivatalos neve az államnyelven van megállapítva, más hivatalos nevük nincsen, más nyelvű rendelkezési helyellátott küldeményeket tehát a posta nem köteles elfogadni, mert azt a más nyelvű helységeket stb. nem köteles ismerni. Ne tévesszük össze ezt a kérdést azzal a jogos követeléssel, hogy a helynevek és egyáltalában a földrajzi elnevezések a sajtóban (hírlapokban, folyóiratokban, könyvekben) az illető kisebbségi nyelvvel legyenek használhatók. Azon kívül, hogy ezek a megszokott, sok százados, sokszor történelmi emlékü hely megjelölései a kisebbségi nyelv kincséhez tartoznak, a kisebbségi nyelven való megjelölés a megértésre szükséges, mert a kisebbségi ember nem tudhatja minden helységnek hivatalos elnevezését. A kisebbségi sajtóközlemény a kisebbségi embernek van szánva és nem kéri egy állami intézménynek a szolgálatát.

Ez és a postai küldeményeken a rendelkezési hely nyelvének kérdése tehát két egészen külön dolog. A teljesség és igazságosság kedvéért tegyük meg hozzá, hogy ugyancsak teljes joggal követeli meg a posta az utalványokon az utalványozott összeg betűkkel való feltüntetésénél a hivatalos nyelv használatát. Eltekintve attól, hogy a kisebbségi nyelvek ismeretének a tisztviselői karban általánosságban nehéz érvényt szerezni, itt a kisebbségi nyelv használatának jogával a célszerűség, ésszerűség szempontjai állanak szemben.

Az a követelést, hogy a most említettek kivül még egyebek is a hivatalos nyelven irassanak a postai küldeményeken, vagy mellőztessenek, nem találhatjuk jogosnak. A posta vezérigazgatósága a helységneveket illetően a nemzetközi egyezményekre hivatkozik, ami alatti bizonyára a nemzetközi postaegetményt kell érteni. A nemzetközi egyezményen kívül azonban van még egy másik is és pedig a kisebbségi szerződés. Ennek 8. cikke pedig azt mondja: „Egyetlen román állampolgár sem korlátozható bármely nyelv szabad használatában a magán- vagy üzleti forgalomban“ stb. Hogy a postai küldemények címzésének nyelve a magán- vagy üzleti forgalomhoz tartozik, nem lehet kétséges. Ezen az alapon kell tehát a kérdést elbírálnunk.

Igy véve azt az álláspontot nem lehet megindokolni, hogy a rangjelző és udvariassági kifejezések (tekinthetetlen stb. urnak és hasonló), valamint az állást, foglalkozást jelzők (utóbbiak a feladónál is) a hivatalos nyelven irassanak. Ezt a követelést a magán- és üzleti forgalomban való szabad nyelvhasználat jogába ütközönek kell tekintenünk. Hogy ez az ország minden polgárát érintő közös rendelkezés, amint a posta vezérigazgatósága mondja, a dolgon semmit sem változtat, mert egy rendszabálynak az általánossága még nem teszi jogossá azt, ami nem jogos. Helytelennek kell találnunk, hogy a rangjelző és udvariassági kifejezéseknél, valamint az állás, foglalkozás megjelölésénél a kisebbségi nyelv használatát 2 lei póttelék lefizetésével kelljen megváltani. Másrészt, amint már épen ebben a lapban reámutattuk, ezzel a póttelékkel nem segítenek azon a körülményen, hogy nem minden tisztviselő ismeri a kisebbségi nyelvet. Különben is, ha már a célszerűségi szempontot vesszük, sem a rangjelző és udvariassági kifejezéseknek, sem az állásnak, foglalkozásnak ki-

MÉG MA JELENTKEZHET A
**BUDAPESTI
SPORTVONATRA**

utlevél nélkül, csak egy személyazonossági igazolvánnyal

Aradról indul november 8-án.

Budapestről vissza: nov. 14-én.

Az utazás ára Lei 1.800

személyenként oda-vissza, számozott 3 ik osztályú vagonokban.

Jelentkezés:

WAGONS-LITS // COOK

Menetjegyirodában Arad, (Minorita-palota)

sebbségi nyelven való írása nem veszélyezteti a küldemények helyes kézbesítését. Annak pedig, hogy a feladó foglalkozásának kisebbségi nyelven megjelölését reklámnak tekintésük, semmi alapja sincs.

A címzett és a feladó címéhez tartozik mindenekelőtt ezeknek a neve, vagyis a családi és a keresztnév. Ezekre a hivatalos nyelv semmiképpen sem alkalmazható, tehát, nem változtatható meg a hivatalos nyelv írásmódjával, vagy éppen arra lefordítással. Nem felesleges ezt kiemelni, mert a kisebbségi státusunként ismert minisztertanács jegyzőkönyv is szükségesnek látta kimondani, hogy a családnevek mindig eredeti formájukban irandók (19. szakasz).

A magán nyelvhasználat egyike a kisebbségi jogterület kényesebb kérdéseinek, felületes és elhamarkodott intézkedéseknek itt nem szabad helyet foglalniok. A kérdés mindenestre eléggé fontos arra, hogy megfelelő szabályozást nyerjen. De alkotmányos módon, arra illetékes szervtől és nem olyantól, amelynek hatáskörébe semmiképpen sem tartozik.

Veszedelem rablógyilkost fogtak el Bélinec községben

Temesvári tudósítónk jelenti: A bélinec csendőrség Grozescu Ioan 26 éves szökött katoná személyében két nap előtt veszedelmes betörőt és gyilkost fogott el, aki nemcsak Lugos környékét és a megyét, hanem Temes- és Krassó megyéket is állandó nyugtalanságban és izgalomban tartotta. Grozescu Ioan az elmúlt év decemberében megszökött ezredétől és azóta tolvajlásból és betörésből él. A három megye volt a vadászterülete és a betöréseken kívül a Lugos melletti Eotimesi községben jóbarátjával, Peia Nicolaeval Peia édesanyjánál betörték. Amikor az öreg asszony a lármára felébredt, baltákkal rárohantak és összevagdosták olyannyira, hogy a szerencsétlen asszony a lugosi kórházban néhány napon belül meghalt. Peiané a halálos ágyán elmondotta, hogy tulajdon fia és annak legjobb barátja, Grozescu gyilkolták meg.

A csendőrségnek két nap előtt tudomására jutott, hogy Grozescu Junani községben szeretőienél, Covaci Ananál húzódott meg. A csendőrség erős kirendeltséggel megjelent az asszony házában, ahol házkutatást tartott. Már szinte eredmény nélkül távoztak, amikor rejtett aított fedeztek fel, melynek kulcsát az asszony nem akarta előadni. Végül is betörték az aított és ott egy ágyban Grozescut mély álomban találták. Ágya mellett volt revolver, míg feje fölött ugyancsak éles töltényekkel puská függött. Grozescut a lugosi ügyészségre kísérték, míg Covaci Ananak időközben sikerült elszöknie, Covaci Anat később a lugosi kórházban fogták el, ahol betegséget tettenve jelentkezett abban a hiszemben, hogy a kórházban megmenekül a rendőrség elől. Grozescu kihallgatása folyik és máris beismerde a gyilkosságot és közel két tucatnyi betörést. A rendőrség a csendőrséggel karöltve most az elvetemült anyagilkos Peia Nicolae kézrekerítésére indította meg a nyomozást.

CORSO: Telefon: 20-85. 3, 5, 7.15, 9.15

Szenzációs kettős műsor:

I. „GOLGOTHA“
II. ELISABETH BERGNER (Ellopot élet)

Az állampolgári nyilvántartásból kimaradottaknak

1940. február 1-ig igazolniuk kell:

1. 1918. december 1-én, vagy 1921. július 26-án a csatolt területeken laktak

2. Nem nyertek, kérvényeztek, vagy vettek igénybe idegen állampolgárságot.

Aradváros közigazgatási ügyosztályának ideiglenes tájékoztatása az érdekeltek számára az állampolgári névjegyzékek utólagos kiegészítésére vonatkozó eljárásról

Aradváros közigazgatási ügyosztályához már megérkezett a belügyminisztérium utasítása az állampolgári póttösszeírás végrehajtásáról. Ezeknek az utasításoknak alapján Crăznic Eugen dr., a közigazgatási szolgálat főnöke

a következő ideiglenes tájékoztatást hozza a közönség tudomására azzal, hogy a részletes tájékoztatás kidolgozása most van folyamatban.

Amint ezek a minden részletre kiterjedő felvilágosítások elkészülnek, a sajtóban, falraaszkon és a városban terjesztendő röplapokon hozzuk az érdekeltek tudomására.

Az új rendszer értelmében a város közigazgatási szolgálata bizárolag mint a beérkezett kérelmek iktató-szerve működik.

A minisztériumtól kapott nyomtatvány-minták alapján készült nyilvántartásba vezetik a beérkezett kérelmeket, feltüntetik a csatolt iratokat és az így készült kimutatásokat felküldik a minisztériumhoz, ahol azután döntenek az ügyben.

A csatolt iratok Aradon maradnak és a városi irattárban őrvernek elhelyezést, szükség esetén pedig a minisztérium bekéri ezeket az okmányokat. Kivéve csak a zsidó vallású kérelmezők ügye képez,

amennyiben ebben a vonatkozásban a közigazgatási szolgálat — a minisztérium utasítása értelmében, — bizonyos bírálatot gyakorol, a mennyiben az ilyen kérelmeket nem iktatja a nyilvántartásba, hanem elintézetlenül irattárba helyezi.

A beérkezett kérelmekhez két, esetleg három irat csatolandó. A harmadik irattal kapcsolatosan még tisztázni kell vajjon a kérvényezőnek kell beszereznie, vagy pedig a város hivatalból szerzi be ezt az okmányt. A két feltételről megkövetelt irat a következő:

I. Bizonylat arról, hogy a kérvényező, vagy 1918. december elsején, vagy pedig 1921. július huszonhatodikán — a trianoni békeszerződés törvényerőre emelkedésének napján — a Romániához csatolt területeken lakott. Ezt a rendőrség mellett működő városi népesedési hivatal igazolja és a kérvényezőnek azt is igazolnia kell, hogy a bizonyított időponttól kezdődően a kérvényezés napjáig állandó lakhellyel bírt az ország területén. A lakhelyet folytatólagosan köteles a kérelmező igazolni, vagy a népesedési hivatalok bizonylatával, vagy — ha az illető faluhelyen tartózkodott — az illetékes hatóság bizonyítványával.

II. Annak igazolása, hogy a kérvényező a kérvénnyel kapcsolatosan bizonyított időponttól nem nyert kérvényezést, vagy vett igénybe idegen állampolgárságot és nem vett igénybe más állam fennhatóságával járó kedvezményt. Ennek igazolására elsősorban az igazolt időpontban volt tartózkodási hely illetékes közigazgatási hatóságától (előjárósága) kell igazolványt bemutatnia arról, hogy nem optált más állampolgárságot.

Ezzel a feltétellel áll összefüggésben a már említett harmadik igazolás is, amennyiben egyelőre

nem tisztázódott még, hogy annak bizonyítását, vajjon nem vett-e igénybe, nem érvényesítette (nu a prevalat) más állam fennhatóságával járó kedvezményt (mint például idegen állam utlevélének igénybevétele) az állambiztonsági rendőrségtől kell vajjon kérni, vagy pedig a városvezetőség hivatalból kéri meg ezt az igazolást.

Minden esetre, idejében közlik majd az érde-

keltekkel ennek a kérdésnek világos magyarázatát is.

Ami az előzetesen lefolytatott póttösszeírási eljárásokkal kapcsolatos kérvények sorát illeti, azt még szintén nem döntötték el, vajjon a már ilyen ügyben a városhoz benyújtott kérvények érvényesek-e, vagy új kérvényt kell majd benyújtania az érdekelteknek.

Abban az esetben, ha új kérvényt kell benyújtani — amiről ugyancsak felvilágosítással szolgálnak már a közeljövőben — ez újabb beadvány szintén belfüggetlen és a már beterjesztett iratokat, ha azokra az új előírások szerint is szükség van, nem kell újra beszerezni, hanem elegendő, ha ezekre — iktatási számmal — hivatkozik a kérvényező.

Erről személyes közlésben értesítik majd a már beadott kérvények benyújtóit.

Megemlítendő, hogy az illetőség bizonyításával kapcsolatosan a régebbi összeírási eljárások során már beterjesztett lakhely-igazolási bizonylatok megfelelnek az új rendelkezések követelményeinek is, így tehát a kérvényezőnek

Mindenszentek napján a legfiatalabb aradi temetőben

November elseje. Az élők egy délutánra félretesznek minden örömet, bánatot, jókedvet, keserűséget, az emlékezés napján kizarándokolnak a holtakhoz, hogy lélekben egybeforranak velük. Az őszi szélben remegő gvertvalángok bizonyítják, hogy a gondokkal annyira teletűzdelt élet csak visszaemlékezik az elhalt gyermekekre, apára, nagyapára s fehér krizantémot helyez a kereszt és a feifa mellé.

Ilyenkor illik felkeresni a temetőket és végigtekinteni a sírhantokon, emlékezethe idézve az alattuk korhadó négy szál deszkákat: az emberi lét kérdőjelekkel ellátott mondatának befejező pontját.

Az októbervégi süvítő szél pirosra csini az arcot és az embernek óvatosan kell lépkednie, a sárretegekben, kiűnn az Alsótemető utjain. Ez a temető a legfiatalabb. Nincsenek benne ősi családok kriptái, évszázados fák koronái is hiányzanak belőle, de azért mégis vonzó és megnevűgató. Az ember feje fölött gátlás nélkül terül el a mennyei olomszínű harangja és ez valamit megmutat a Végteletenből, a túlvilágból.

Bejárata felett ott ékeskedik a sokatjelentő, szelid szó: „Megemlékezés”. S a megemlékezésnek ez a temetője először Krisztusról emlékezik meg, a feszületen függő Megváltóról, élet és halál legvőzőjéről. És utána azok következnek akik Hozzá hasonlóan, szintén hősi halált hajtak: egyszerű katonák. Cement-keresztek hirdetik a világháború itt eltemetett áldozatainak neveit. De nemcsak a háboruban elesettek pihennek ezeken a helyeken, hanem későbbben elhalt katonák is: Blaga Dumitru, Dimpar Ioan, Sfoara Alexa, Gábor János, Csernyev Antal, Weitengruber Fritz, Hecht Philipp, Götz Konrad, Walkowiak Kasimir, Langowsky Franz és mások akik különböző neveik dacára, békésen alusszák egymás, mellett örök álmukat, a hősi halottak álmát.

A temetőben messze kiemelkedik az egyet-

ezt a bizonyítványt nem kell ujonnan beszereznie, hanem elegendő, ha hivatkozik a népesedési hivatal bizonylatára, ha ebből kitűnik, hogy vagy 1918. december elsején, vagy 1921. július huszonhatodikán a Romániához csatolt területen lakott.

Mellékelendő, vagy ha már benyújtották, a kérvényben iktatási számmal feltüntetendő a kérvényező, valamint az összes kiskorú gyermekek születési bizonyítványa, ha pedig a kérvényező nő, a házassági bizonylat is. Kiskorúak, akiknek nem élnek szüleik, vagy nincs gyámsága, személyesen nyujtsák be kérvényüket, illetve a maguk nevében nyujtsák be előterjesztésüket. Az örökbefogadottak — ha ez az eljárás esetükben megfelel a törvény követelményeinek, — ha nagykorúak személyesen, ha kiskorúak örökbefogadójuk után terjesszék be kérvényüket, az örökbefogadó román állampolgárságának igazolásával.

len mauzóleum: a Dogariu- és Antonescu-családok kápolnaszerű kriptája. Közel hozzá apró keresztetek jelezik, hogy azok, akik itt pihennek, mindössze nyolc, hetet, három hónapot, vagy másfél évet éltek.

Tovább haladunk a temető vége felé. Barnára festett, hatalmas feszület mered az égnek. Raita cirillbetűs szerb felírás, szerb hősihalottak emlékéit hirdeti az utókornak.

Visszafelé jövet néhány perccel szentelünk Moiser Andrei dr. megyéspüspök nemrég elhunyt édesanyjának a sírjánál és arra a másik püspöki anyára gondolunk, akit csak néhány napja szőlített a Végzet a temetőbe.

Furcsa ellentét. Míg az Örök Hallgatás Birodalomban, a holtak között járunk, körülöttünk pezseg az élet. Hétköznapi idehallatszik a szomszédos lövöldéből a gényevverek sűrű káptornása és már mindennaposá vált a fűre gépmadarak motorzugása is. A holtak ezzel mitsem törődnek. Ők elvégezték pályafutásukat és most testvériesen, megbékélten nyugosznak feljók, kereszttek, siremlékek, kripták alatt.

November elsején megtelik a temető. S ahogyan az őszi alkonyat szürkije átmelegszik az emlékezés gvertyáinak túlvilági fényétől, úgy melegszi át a holtak szíve egy-egy tiszta lélekkel elszuttogott „Requiem aeternam” után, amelyben örök nyugalomért esdekeliük a holtak részére november elsején, mi örökké nyugtalan élők.

Gellért László

FORUM filmszínház. Tel.: 20-10.

Mű a szerzőn legjobb vigjátéka:

Sok hűhó semmiért C. ro'e Lombard, Fernand Gravey.

FOX hirdadó. E.őadása: 5. 7.15 és 9.15 órakor.

Következik:

A franc a filmgyártás büszkesége, a

KÖDÖS UTAK

JEAN GABIN, MICHEL SIMON és MICHELE MORGAN-al

ARADI KOZLONY

Telefon: 11-51. Sürgőnyim: KOZLONY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Égész évre... 840 le || Negyedévre 210 le
Félévre... 420 le || Egy hónapra 70 le

November 1.

Az ismeretlen Katona lassan megy a Kód birodalmá felé...

Katonák... Acélsisakos títának. Szuroyaik csillogásában megfórik a Nap és döngő ércbakkancsaik alatt nagyot dobban a Föld szíve...

A temetőben a sírokon lobogva érnek a kis gyertyácskák.

Csend van - temetők csendje. A léghen virágok illata és gyertyák füstje száll távol a várostól egy kis katonatemetőben. Egyszerű, korhadó fakeresztek alatt nyugszanak azok, akiknek bakkancsal Lodztól Doberdóig szántották a véres földet...

...és ekkor a sötétben az 1914-es ismeretlen Katona lassan nyújtózik egyet. megdörzsöli szemét, hetykén ránt egyet félreacsuszott mentélén és mosolyogva nyújt kezét az 1939-es ismeretlen katonának, aki pályafutását a kútnál, vagy graudenzi lövészárkban fejezte be...

SZOMORY IENŐ

ZÜRICHI TÖZSDEZARLAT: Páris 10.10, London 17.82 és fél, Newyork 446, Brüsszel 74.18, Milánó 22.50, Amszterdam 236.75, Berlin 178.75, Szófia 553, Belgrád 10.00, Bucuresi 3.40.

AZ ARADI KOZLONY FEKÖZEI FERRI SZÁMA Mindenszentek ünnepe miatt november 3-án jelenik meg a szokott időben.

Gafencu külügyminiszter nagylelentségi tanácskozásai Bucurestiből jelentik: Gafencu külügyminiszter tegnap kihallgatáson fogadta a francia, görög, jugoszláv, magyar, portugál és bolgár követeket.

A TIRANAI RÁDIO ROMÁNYELVŰ ADÁSA. A tiranai rádióállomás mindennan közöl román nyelven is híreket. A románnyelvi adás 19.45-21.10 óra között közli a román híreket.

Gafencu külügyminiszter feleségének kezdeményezésére meleg ruhákat készítenek az előkelő bucuresi hölgyek a katonák részére. Bucurestiből jelentik: Gafencu külügyminiszter feleségének kezdeményezésére mozzalom indult meg a főváros előkelő női társaságban. Több, mint száz, a bucuresi-i előkelő társaságból való hölgy vesz részt a mozzalomban, amelynek célja, hogy meleg ruhákat készítsenek, harisnyát, fehérneműt készítsen a katonák részére.

Uj elnök a román írók egyesülete élén. A román írók egyesülete vasárnap tartott közgyűlésén I. Herescu egyetemi tanárt választotta meg elnökévé. A választás megejtése után a közgyűlés az új elnök javaslatára hódoló táviratot küldött az Uralkodónak.

Mitilneu volt külügyminiszter halála. Vasárnap 73 éves korában meghalt a fővárosban Carol Mitilneu volt diplomata és külügyminiszter. Temetése kedden ment végbe a Bellu-temetőben.

Az állatorvos-hallgatók a NUA-ban. A bucuresi állatorvosi fakultás hallgatói ünnepélyes keretek között kimondták a diákarcvonalhoz való csatlakozásukat.

Hó esik Északolaszországban. Milánóból jelentik: Egész Északolaszországban hirtelen téllesre fordult az időjárás és mindenütt hó esik. Fosszu évek óta nem fordult elő, hogy Északolaszországban október hónapban hó esett volna.

Tisza István halálának évfordulója. 1918. október 31-én, délután 5 óra tájban hérgyilkosok golyójától eltalálva halt meg a nagy magyar államférfi: gróf Tisza István. Egész élete belé van sűrítve szobra jelmondatába: „A nemzetűség és lellemszilárdság hőse és vértanúja volt”. Mint minden évben, úgy most is kegyelettel ünnepelték meg emlékezetét.

CSAK AZ EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM ENGEDÉLYÉVEL LEHET GYŰJTÉST RENDEZNI. A rendőrség közli az egyesületek vezetőségével, hogy nyilvános gyűjtést csak az egészségügyi miniszterium engedélyével lehet rendezni.

Vasuti szerencsétlenség Olaszországban. Milánóból jelentik: Tegnap délután Milánó előtt a Velecebből jövő Milánó-Róma gyorsvonat kisiklott. A szerencsétlenségnek eddig 8 halottja és 40 sebesültje van.

Inkább a fogház

Az amerikai lapok érdekes tudósításhoz számolnak be Ney Wattson sanfranciskói egyetemi tanár esetéről. A tanárt közlekedési kihágásért harminc dollár pénzbírságra, vagy harminc nap elzárásra ítélték.

Amikor a professzor megkapta az ítéletet, arra gondolt, hogy a tudományos munkáját, amelynek elvégzéséhez a legteljesebb nyugalomra van szüksége, harminc nap alatt éppen befejezheti. Értesítette tehát a rendőrséget, hogy a harminc dollárt nem fizeti ki, hanem kéri, közzöljék, melyik fogházban kell jelentkeznie a harminc nap letöltésére. Ney Wattson Amerika tudományos életének egyik legkitűnőbb neve és az amerikai hatóságok nem akarták megengedni, hogy ilyen kitűnő ember fogházba kerüljön. Értesítették tehát, hogy husz napra, vagy husz dollárra változtatták a büntetését. A professzor gondolkozott és úgy vette, hogy a tudományos munka elvégzésére husz nap is elegendő. Értesítette tehát a rendőrséget, hogy a husz napot leüli. Erre ismét leszállították a büntetését tíz napra, vagy tíz dollárra. A tíz nap nyugalmat is elegendőnek vélte a professzor a tudományos munka elkészítésére. Végül is jobbnak látták a büntetését törölni, nehogy az amerikai tudományos élet legkitűnőbb nevét beengedjék a fogházba.

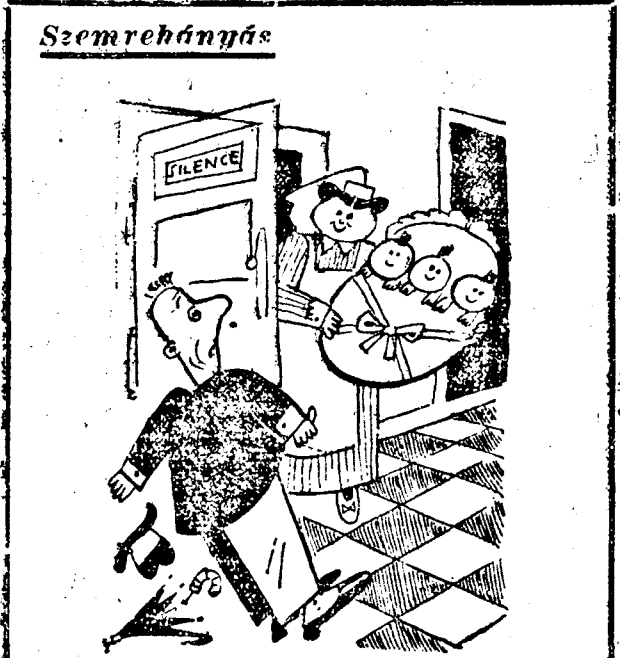
Az aradi niaságrók kegyelele. Évrol-évre minden esztendőben Halottak napján a Romániai Népkisebbségi Uiságrók Egyesülete aradi csoportjának tagjai felkeresik az aradi temetőkben nyugvó egykori kartársaikát, hogy kegyeletes megemlékezésük jeléül néhány száz gyertyát és virágot helyezzenek a sírdombokra. A toll egykori harcosai békés csendben pihennek örök nyugóhelyükön és ebben a mélységes csendben állnak meg ezek előtt a sírhalmok előtt utódaik, hogy az emlékezés világát gyujtsák meg ezen a napon.

P. LISZKA fűszerüzletét a P. Catedrales 14 ss. alól áthelyezte M. Vittezu! tórré (Dancu-patika mellé)

Magna cum laude tette le a tanári vizsgát egy kolozsvári magyar tanárjelölt. Arkossy Sándor földrajz-történelem szakos kolozsvári tanárjelölt október 28-án „Magna cum laude” eredménnyel tette le a tanári vizsgát.

Végkiárusításból kimaradt aszalneműeket lakásomon árusítom. I. GRUNBERGER Moise Nicora-u. 1. sz. I. em.

Személyi változás az aradvárosi tisztviselői karban. Stoici Lazar dr., a városi közigazgatási szolgálat hivatalfőnöke megvált állásától és a bírói karban talált elhelyezkedést. Stoici Lazar dr., aki lekötőlező szívéltségével sok szolgálatot tett a hozzájárulóknak, az aradmegyei Halmágy községben mint segédbíró működik.

Milyen atva ön? Ugy tesz, mintha háromig sem tudna számolni...

Az aradi Református Férfiszövetség nagy sikerű társas emlékvacsorája. Kedden este rendezte meg ezévi első sikerült társasvacsoráját az aradi Református Férfiszövetség a Református Otthon barátságos helyiségében. A református nőszövetség húszévi üdvöztajjal, élükön özv. Bartha Károlynéval, Imre Zoltánnéval özv. Leitner Lajosnéval, Muzsáv Józsefnéval, özv. Szfankovics Istvánnéval és Tarnóczi Lajosnéval - lelkes munkájának és figyelmességének eredményeként pompás vacsora várta a meghívottakat, akiket Tarnóczi Lajos református lelkész szárnyaló pohárköszöntővel üdvözölt, plasztikusan mutatva rá a protestáns kereszténység nagy történelmi hivatására KeletEurópában. Üdvözölte az aradi protestáns egyházközségek, továbbá a magyar sajtó megjelent képviselőit, annak a reményének adott kifejezést, hogy e meglévő protestáns felekezeti rokonság csak áldásos fejlődéshez vezethet a jövőben. Dr. Palágyi Jenő főorvos, az evangélikus egyház főgondnoka az evangélikus egyház nevében választott az üdvözlőbeszédre, míg Sz. Jakab Géza, az Aradi Közlöny felelősszerkesztője az aradi Unitárius egyházközség vezetősége, egyben a magyar sajtó nevében mutatott rá a protestáns egyházközségek testvéri szellemének erkölcsi és nemzeti jellegű nagyráhivatottságára Aradváros magyarságának közéletében. A Református Férfiszövetség reformációs emlékvacsorájának közönsége a késő éjszakai órákig a legkellemesebb hangulatban maradt együtt.

A VÁROS KÖZUTI GÉPKOCSISZOLGÁLTATÁNAK HALOTTAKNAPI IÁRATAI. A közúti közüzemek igazgatósága ezután közh a közönséggel, hogy november elsétén és másodkán növelik a 6-os és 9-es vonalakon közlekedő kocsik számát úgy, hogy a közönség igényét kieléjthessék. A Felsőtemetőbe 6-8 perccenként indulnak kocsik a minoritápalota melletti megállóhelyről és hasonlóképpen növelik az Alsótemetőhöz vivő járaton a kocsik számát. Ezeknek a kocsiknak mántási helye a Szent Háromság szobor mellett megállóhely. Abban az esetben pedig, ha szükségesnek mutatkozik, a kocsik számát ezen felül is szaporítják. A viteldi változatlán.

Halálozás. Krisztinkovich Emilné, CFR álmásfőnök neje, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése november hó 2-án, délután 4 órakor lesz a felsőtemető halottasházából.

A százéves temesvári evangélikus templom emlékünnepé. Vasárnap volt száz esztendeje, hogy Temesvár első protestáns templomának az evangélikus templomnak alapköveit lerakták. A százéves évfordulót ünnepélyes keretek között ülte meg a temesvári, több mint háromezer hívőt magában foglaló evangélikus egyházközség. De az ünnepségből kivette részét a református testvéregyház is, miután hosszú éveken keresztül a százéves templom mindkét egyháznak közösen szolgált imádsághelyül. Délelőtti ünnepi istentisztelet volt, amelynek során Argy György espéres német nyelven ismertette a százéves évforduló jelentőségét és az evangélikus egyházközség fejlődését. Azután leleplezték a templom falán elhelyezett magyar és németnyelvű emléktáblát, majd megkezdőzték a templomalapító lelkész, Karner Vilmos sírját. Délután emlékünnepség volt, amikor Debreczeni református lelkész magyar nyelven tartott magasszónavonal emlékbeszédet. A százéves évforduló ünnepségét este nívós művészi program fejezte be, amelyen nagyszámu előkelő közönség vett részt.

len- és pamuvásznakaf, kimaradt aszalneműeket lakásomon árusítom. I. GRUNBERGER Moise Nicora-u. 1. sz. I. em.

Egyelőre változatlan marad a vasúti menetrendje. Az október 8-ra tervezett téli vasúti menetrend életbeléptetését - mint azt megirtuk - későbbre halasztották. Október 15-én beszüntettek néhány kevésbé használt vonatpárt az egyes vonalakon azzal, hogy a téli menetrend életbeléptetése novemberre marad. A temesvári kerületi vasútigazgatóság menetrendi ügyosztályától nyert felvilágosítás szerint azonban egyelőre továbbra is az eddigi menetrend marad életben. A téli menetrend bevezetésére novemberben sem kerül sor. Különbben nincsen feltétlenül szükség külön téli menetrendre, mert a nyári menetrenddel szemben - eltekintve a már ismertetett vonatbeszüntetésektől - az egyes vonatoknál csak néhány percnyi érkezési vagy indulási különbséget mutatna fel és ennek megvalósítására nincsen feltétlenül szükség.

Az angol nők 1938-ban 75 millió kalapot vettek. Londonból jelentik: Az angol nők 1938-ban, a kalapgyárosok szövetségének kimutatása szerint 75 millió kalapot vettek, ami 15 millió kalapviselő nő számát jelenti, hogy minden nő évenként átlag öt kalapot vesz. A felső határt a divathölgyek alkotják, akik csak évi 20-25 kalappal érik be.

Egy 12 éves leányka hat kilométert gyalogolt álmlában. Newyorkból jelentik: Franck Brown bostoni lakos házában küszöbén egy alvó kislányt talált. Amikor a leányka felébredt, kiderült, hogy 12 éves, neve Norma Kelller, álmlában hat kilométert gyalogolt szülei házából és ugyancsak álmlában számos nagyforgalmu uccán ment át, a legrendesebben ügyelve a forgalmirendőrl telzéseire és mindenütt kikerülve a száguldó gépkocsikat. Ez volt életének első alvajárási esete. Az alvajárók rendes szokásától eltérőleg gondosan felöltözött, mielőtt hazulról elindult és becsukta maga mögött szülei lakásának ajtaját. Az orvosok azt hiszik, hogy voltaképen kétfős egyéniségről van szó, mely megnyilvánulásában néha az alvajáráshoz hasonlít.

AZ UTOLSÓ ALKALOM

Nem csak kisebbségi, hanem általános emberi és tisztán jogi szempontokból is jelentős és értékes az új állampolgársági törvényt módosító és annak félreértésekre alkalmat adó részét tisztázó rendelet-törvény. Ez a módosítás lehetőséget nyújt egy régi sérelem orvoslására és eddig vitássá tett jogelvek érvényesíthetőségére. A lényeg nem maga az a tény, hogy a jelentkezési határidő kitolódik, bár ez is határozottan nagyfontosságú, hanem az, hogy a jogosultak köre kibővült és a jogérvényesítés feltételeit leegyszerűsítették. A mostani módosítás ugyanis nem csak könnyít az eddig kirekesztettek, a rendezetlen állampolgárságuk helyzetén, hanem minden félreértést kizáró módon rögzíti le, hogy kik azok, akik pótlólag kérelmezhetik az állampolgársági névjegyzékbe való felvételüket. Eddig például sok vitára adott okot, hogy vajon az, aki már illetékes hatóságoknál próbálkozott felvételére érdekében, az új törvényben megszabott eljárással érvényesítheti-e egvébként kétségtelen jogát? Most ez a kérdés immár nem vitás. Az új törvényrendelet világosan kimondja, hogy még azok is igénybevehetik az új, illetve pótlólagos felvétel lehetőségét állampolgárságuk megállapítására, akiket megelőzőleg más fórumok kérésükkel, vagy keresetükkel esetleg elutasítottak. Ez valóban fontos, mert sokan vannak, akik a törvénytől kérték állampolgársági jogaik elismerését, de különböző alaki okokból nem tudták céljait elérni. Különösen lenne ezeket, elvi szempontból kétségtelen jogaik érvényesíthetőségéből pusztán alaki okokból kirekeszteni.

Egy általános jogosultság megszerzéséhez, illetve érvényesítéséhez vezető utat nem szabad elzárni anyagi lehetőségek gátjaival. Rengeteg okmány megkövetelése végeredményben legtöbb esetben anyagi kérdés, mert a legtöbb ember meg tudná szerezni az előírt okmányokat, ha rendelkeznek az utáni árakhoz és okmánybeszerzéshez szükséges pénzzel. Igen nagy azoknak a száma, akik vitán felül álló jogosultságukat csak azért nem tudták igazolni, mert még betevő faltra is alig volt pénzüik, homán keríthettek volna százakat arra, hogy iratokat állíttassanak ki? Most az új rendelet-törvény úgy leegyszerűsítette a jogigazolás feltételeit, hogy igazán kis áldozattal mindenki tisztázhatja helyzetét, mert csak azt kell igazolni, hogy 1918. december 1-én, illetve 1921. június 26-án itt laktak és hogy más állampolgárságot nem optáltak. Könnyítés az is, hogy ma már a jelenlegi lakhely községi elől-

Következik

JEAN GABIN

róságánál is kérelmezhető felvétel, s így meg lehet takarítani az 1924-beli lakhely, illetve illetőség hatóságánál való eljárás idővesztését és anyagi áldozatát.

A törvényrendelet intézkedései most valóban módot és lehetőséget szolgáltatnak a kimaradtak sérelmének orvoslására. A kormány maga részéről megtette azt, amit hosszú éveken át sürgetett, kért a közvélemény. Most már azután a jogosultakon a sor, hogy jogaik érvényesítésének lehetőségét kihasználják. Bármennyire fájó is, meg kell mondanunk és meg kell állapítanunk, hogy nem egy embernek és családoknak a helyzetét az érdekelték nemtörődése, hanyagsága és felületessége okozta. Most senki ne essék újból ebbe a hibába. Mindenki, aki érdekelt, nézze haladéktalanul utána életbevágóan fontos ügyének és ragadja meg a kínálkozó kedvező alkalmat arra, hogy bejusson az állampolgárság védő sáncába. Nyugdíjas, vagy nem nyugdíjas, sieszen mindenki halogatás nélkül jelentkezni, mert aki most mulasztást követ el, aki most sem tartóztatja magát, hogy panaszait meghallgassák és helyzetének javításáért bárki sorompóba álljon.

A törvényrendelet igazságos szempontjainak, tehát a kormány méltányos elgondolásának lényege a végrehajtás során annál könnyebben érvényesíthető, ha világos és félreérthetetlen magyarázat tisztázza; mely hatóságnak, milyen formában kell az állampolgári jog alapját jelentő ittlakást igazolni. E tekintetben mind az érdekelték, mind az illetékes hatóságok munkáját elő kell mozdítani, könnyűvé kell tenni. A formások leegyszerűsítése a hivatalos génezet munkáját rövidíti meg a gyakorlat szempontjából, másrészt pedig épp a formai nehézségek bölcs elhárításával szolgálhatja legméltóbban az új törvényrendelet a békesszerződések szellemét is.

Az érdekelték felvilágosítása és tájékoztatása természetesen nagyon fontos. A legtöbb egy-

révén nem értesülhet a kormány elismerést érdemlő rendelkezéséről. Módot kell keresni és találni arra, hogy mindenhová eljusson az új lehetőség híre és a lehetőség kihasználásához feltétlenül szükséges tájékoztatás. Falvakban és városokban a jelkészek, tanítók és minden társadalmi réteg vezetői a legszelebb körben és minden törvényes eszközzel teriessék az újítás és új határidő bekövetkeztét és biztassák az érdekelteket önmagukkal szembeni kötelességük haladéktalan teljesítésére.

— Herriot a Columbia-egyetem díszdoktora. Párisból jelentik: Mac Cann, a párisi Columbian Club elnöke Herriot Edvárdnak átnyújtotta a newyorki Columbia-egyetem díszdoktori oklevelét. (Rador).

— Danzigba érkezett Frick dr. német birodalmi miniszter. Berlinből jelentik: Frick birodalmi belügyminiszter kedden délelben Danzigba érkezett, ahol ünnepélyesen átadta Forsternek a birodalmi körzetet.

— Berthe Nándor dr. az aradi római katolikus inasiskola igazgatója. A római katolikus egyházközség tudvalevőleg az aradi iparosok kérésére elhatározta, hogy a kmaradt növendékek iskolázatása végett egy katolikus tanonciskolát nyit, hogy abban az állami intézetből kimaradt növendékek megszerezhesék az iparukhoz szükséges elméleti ismereteket. Az új intézet igazgatója Berthe Nándor dr., a katolikus főgimnázium tanára lett. A beiratkozott növendékek száma százharmincnyolc.

Istentiszteletek Mindenszentek és Halottak napján

Mindenszentekkor, amely emléknapja azoknak a megszámlálhatatlan lelkeknek, akik, mint szentek éltek és mint szentek haltak meg, reggel hétkor plébániáj misé lesz a minorita templomban, amely után Siszman Gedeon hittanár mond szent beszédet. Tíz órakor ünnepélyes nagymise, amelyet Lakatos Ottó dr. rendfőnök celebrál. Tizenegyet és fél tizenkettőkor szentmise. Délután kerül sor az alsó- és felsőtemető meglátogatására szentbeszédekkel és könyörgésekkel a halottakért. Este hat órakor a templomban beszédet mond Novák Mihály rendtartományi titkár. A beszéd után következik a Rózsafüzér-átvitel. November másodikán, halottak napján, délelőtt kilenc órakor ünnepi gyászmise az összes meghalt hűvekért. Szentbeszédet mond Kulcsár Kálmán hittanár. Tíz órakor a háboruban elesett hősi halottakért mondanak gyászmisét.

— A FÁCÁNVADÁSZATI TILALOM ARAD-MEGYÉRE NEM VONATKOZIK. A földművelésügyi miniszterium 5550—1939. szám alatt rendeletet intézett az aradi vadászati felügyelőséghez, amellyel közli, hogy helyeshbit 4746—1939. számú rendelkezését, még pedig oly értelemben, hogy a fácánvadászati tilalom Arad-megyére nem vonatkozik.

a „Ködös utak”-ban

— Elitették a dudesti-i primárt. Bucurestiből jelentik: A második hadtest hadbírósa tegnap itélkezett Constantin Brânzoi dudesti-i primár ügyében, akit lázadással, törvénytelen letartóztatással, testi sértéssel vádolták, valamint Ion Vasile ügyében, aki szintén testi sértés vádjával állott a hadbírósa előtt. Kétnapos tárgyalás után Brânzoi-ut a fenti vádpontokban bűnösnek mondták ki és ezért összesen 3 évi börtönbüntetéssel sújtották, de a 101. szakasz alkalmazása következtében csak két évet kell börtönben töltenie. Ion Vasile-t 4 hónapi fogházra itélték.

Legolcsóbb temetkezési vállalat a

KLUG TESTVEREK Bul. Reg. Ferdinand 37
Saját készítmények.
TELEFON ARAD: 14-30. TEL. UJARAD: 20-22.

— Az angol vegetáriánusok rohama az ökörsütés ellen. Londonból jelentik: Mitcham-kerület kórháza jótékony célú népiünnepélyt tartott, amelynek műsorán ökörsütés szerepelt. A vegetáriánus egyesület felháborodott hangú fáviratban tiltakozott az ökörsütés ellen, hangoztatva, hogy „a kegyetlenül legyilkolt, védtelen állat holttestével szőtt barbár és vérszomjas mulatság a huszadik századbeli kultúremberhez nem méltó, lealjasított látvány”.

— Egy sidney-i nő a favágás világbajnoka. Sidneyből jelentik: A favágó világbajnokságot Earle Doris sidney-i nő nyerte el, aki a sidney-i Lunaparkban tartott versenyen 52 és kétötöd másodperc alatt vágott ki fejszével egy 25 centiméter átmérőjű fatörzset és ezzel 7 és háromötöd másodperccel javította meg saját előző rekordját.

— Meghalt a világ leggyorsabb lóhéra. New Yorkból jelentik: Elliot Róbert lóhéra, az Egyesült-Államok öt államának itéletvégrehajtója 65 éves korában meghalt. Az Egyesült-Államokban ő volt az a lóhéra, aki az itéleteket leggyorsabban végrehajtotta. Elliot állította Bruno Hauptmann, a Lindbergh-béby gyilkosát a villamoszékbe és ő végezte ki Sacco és Vanzetti anarchistákat is. Bár tizenhárom év óta teljesített lóhéri szolgálatot és ezalatt több mint 300 halálítéletet végzett ki, mindig a halálbüntetés ellensége volt.

Csökken a Maros vizállása

Áttörte a gátjait a Fekete-Körös Bihar megyében

Az aradi folyam-mérnökségre a keddi nap folyamán olyan értesítések érkeztek a Maros felső folyása menti községekből, hogy a Maros vizállása már apadóban van. Október 30-ikán a Maros vizállása Soborsinban plus 160, míg Aradon plus 40 volt, október 31-ikén pedig Soborsinban plus 148-ra csökkent, Aradon pedig plus 190 volt. A Fehér-Körös vizállása szintén csökkent. Az elmúlt éjszaka a Fekete-Körös a Bihar megye felé eső partoknál a gátat áttörte, az Arad megye felőli partokat azonban nem veszélyeztetett. Az aradi folyam-mérnökség a kisenői ármentesítő társulattól ilyen értelmű jelentést kapott kedden.

Szökési kísérlet közben agyonlőtték Gogu Petrescu betörőt

Bucurestiből jelentik: Mint ismeretes, a brassói rendőrségnek néhány nappal ezelőtt sikerült letartóztatnia Florica Florescu és Gogu Petrescu hírhedt betörőket, akik társakkal együtt számtalan nagyobbszabású kasszafurást és betörést hajtottak végre az ország különböző részeiben. Legutóbb Brassóban történt elfogatásuk alkalmával revolverharcra került sor a veszedelmes garszterek és a rendőrségi közegek között és ennek során egy diák megsebesült. A lefolytatott vizsgálat során Brassóban nem sikerült megállapítani, hogy a két veszedelmes egyén közül melyiknek golyója sebesítette meg a diákot. Végül is mindkettőt erős fedezettel a fővárosba szállították, hogy a nyomozást ott folytassák. Október 30-án este Gogu Petrescut a rendőrprefektúra egyik irodájába vezették azzal a céllal, hogy kihallgatásnak vessék alá. Egy őrizetlen pillanatban a betörő menekülni próbált. Szökési kísérletét a mellébe kirendelt két csendőr nyomtalanul észrevette és miután a felszólításra Gogu Petrescu nem volt hajlandó megállni, utána lőttek. A golyók találtak és a hírhedt gonosztevő holtan

FORUM filmstúdióban

esett össze. Holttestét a halottasházba szállították.

— ARELLENÖRZÉSI RAZZIA ARADON. Az elmúlt nap folyamán dr. Bejan Romulus alpolgármester, Ionescu S. Petre vezető főügyész és a rendőrség bünyű osztályának vezetője a husiparosoknál nagyszabású razzia tartott. A razziazt megelőzőleg és követőleg polgári ruhás városi alkalmazottak a városvezetés által rendelkezésükre bocsátott pénzügyesekkel próbavásárlásokat végeztek a mérszárszékben. A razzia után semmiféle rendellenességet nem állapíthatnak meg. A próbavásárlásokról a szerdai nap folyamán érkeznek be a jelentések a városvezetéshez. Arad város vezetősége elhatározta, hogy az illetékes hatóságokkal karöltve a jövőben rendszeresítik az ellenőrzést.

Hálószobák, ebédlők, kombinált szobák, olcsón, részletek is kaphatók
„CONCURRENTA” Mihaleczky Sándor
asztalosnál
Bulevardul Regele Ferdinand 15.
A lutheránus templommal szemben.

— Szinarany levélnelvezés. Fokvárosból jelentik: R. Baumann bulawayoi (Dél-Rhodesia) lakos hosszu időn át íróasztalán levélnelvezésnek használt egy sárgaréznek tartott fémtömböt, amelyet valaki állítólag a mezőn talált. Egyeszer feltűnt a napfényben a levélnelvezék ragyogása Baumannak: végül megvizsgáltatta a „rézdarabot” s akkor kitudt, hogy szinarany és értéke 75 ezer lei.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:
PÖLDES gyógyszer-tár, Str. Eminescu.
KÁRPÁTI gyógyszer-tár, Bul. Reg. Ferdinand.
ROZSNYAI gyógyszer-tár, Piata Ayram Iancu

Villanyerőre járó kompon bonyolítják le a román-bolgár vasúti határforgalmat

Bucurestiből jelentik: Tegnap ünnepélyes külsőségek között két fontos közlekedési vonalat adott át a forgalomnak Ghelmegeanu közlekedésügyi miniszter, dr. Marinescu egészségügyi miniszter, Macovei CFR vezérigazgató jelenlétében.

A Giurgiu—Ruszcuk közötti villanyerőre járó kompozit szelvényeket fel amely Románia és Bulgária közötti közlekedés és a kereskedelmi forgalom

megjavítása szempontjából bir nagy jelentőséggel. A villanyerőre járó kompra rámegegy a vonat, átvissza a Duna tulsó oldalára és a bulgár oldalon sinre fut rá és így az átkelésnagyon meg van könnyítve.

A másik jelentős vasúti vonal a Bazargic—Ramodan közötti vonal, amelyet szintén vasárnap szelvények fel és adtak át a forgalomnak ünnepélyes keretek között.

SPORT KÖZLÖNY

A Ripensia vendégszerepel Aradon

a nemzeti bajnokság következő fordulóján

Az A) ligás forduló esélyei

A nemzeti bajnokság soron következő vasárnapi kilencedik fordulóján ismét érdekes mérkőzések kerülnek lebonyolításra. A részletes műsort külön közöljük, itt csak az egyes meccsek esélyeinek értékelésére bocsájtkozunk.

Aradon az AMTE, amely vasárnap súlyos vereséget szenvedett Bucurestiben, a Ripensia-t látja vendégül, a sokszoros bajnokcsapatot és ezen a mérkőzésen az aradi piros-fehéreknek alkalmuk nyílna a bucarestii balsiker korrigálására. Ehez azonban elsősorban arra van szükség, hogy az AMTE rossz formában levő játékosai is legyőzzék azokat a gátlásokat, amelyekkel az egyes mérkőzésekre kiállnak és teljes erőbedobással küzdenek. Nem szabad arra az elvre és álláspontra helyezkedni: "Ha nem megy, hát nem megy". Menni kell a játéknak, mert az erős akaratú futballistának az ilyen akadályokat le kell győznie. Mindenesetre érdekes küzdelem várható és a mérkőzést bármelyik fél megnyerheti.

Bucurestiben ezúttal 3 meccset bonyolítanak le és egy bucarestii csapat sem játszik ezúttal "ide-

genben". A Venus—Rapid-meccs a "forduló mérkőzése", amelyen a jó formában levő exvasutasok, ha megismélik a vasárnapi, AMTE elleni mérkőzés másodikfélidőbeli játékát, könnyen le is győzhetik a bajnokjelöltet. Az Unirea Tricolor határozottan esélyes a Juventussal szemben, bár a sereghajtóvá "előlépett" Juventus végre megemberelheti magát. A Victoriát a Sportul Studentesc látja vendégül és a diákcsoport győzelme nem volna különösen nagy meglepetés. Egy döntetlen mindenestre valószínűbb.

Temesváron a Carpati játszik és pedig a CAMT-al méri össze erejét. Érdekes, szép küzdelem várható ezen a mérkőzésen, amelyet az otthoni környezet előnyét élvező CAMT nyerhet meg. A Carpati mindenestre nem lesz könnyű ellenfél Bindea csapata számára.

Galatiban a Gloria CFR és az UDR mérkőznek és az otthonában veszedelmes Gloria nem fogja könnyen megadni magát. Reális körülmények között az UDR-nek kell győznie, de meglepetés itt sincs kizárva.

Tica Iliescu vezeti az AMTE—Ripensia-meccset

Bucuresti. A központi bíróküldő bizottság kielégelte a nemzeti bajnoki mérkőzések játékvezetőit és ezek a következők:

- AMTE—Ripensia, bíró Tica Iliescu.
- Venus—Rapid, bíró Emil Kroner.
- Juventus—Unirea Tricolor, bíró Piky Kroner.
- Sp. Studentesc—Victoria, bíró Vartolomeu.
- CAMT—Carpati, bíró Russu Gabriel dr.
- Gloria CFR—UDR, bíró Freund.

A B) ligás mérkőzések közül a Minerul—Gloria meccset Almaian vezeti, míg az aradi játékvezetők közül Husztik Temesváron a Kinizsi—Electrica, Ciogogariu pedig Petrozsényban a Jiul—Sparta mérkőzést vezeti.

O A hét tizenegye. A vasárnapi bajnoki forduló után a Gazeta Sporturilor így állította össze a hét legjobb csapatát: Ghenea — Sfera, Negrescu — Vintila, Rasinaru, Botcanu — Sinos, Bogdan, Marksteiner, Martin, Dobav.

O A "ranglista mérkőzéseken" Tanasescu és Rurac győzött. A teniszszövetség szombatra minősítő teniszmérkőzéseket tűzött ki Bucurestiben Tanasescu és Caralulis, továbbá Rurac és Erős között az 1939. évi teniszranglista sorrendjének az összeállításáért. A mérkőzéseket 500 főnyi közönség előtt játszották le a CFR pályáin a következő eredményekkel: Tanasescu—Caralulis 6:4, 6:4, 3:6, 6:1, 6:1. Rurac—Erős 8:10, 6:3, 3:5, 6:3, 6:4.

O Zsengellér, Ujpest válogatott csatára vasárnap Kassán egy összecsapás alkalmával lábtörést szenvedett. Zsengellér jobb lábán a térd alatt tört el a sípcsont és azonnal Budapestre szállították külön mentőautón. Orvosi megállapítás szerint Zsengellér lábtörése szerencsére könnyebb természetű és sérülése már hét alatt gyógyul.

O Vines nyerte az USA profil teniszbajnokságát. Beverley Hillsben a döntőben 8:6, 6:8, 6:1, 20:18 arányban győzte le Perryt. A férfifutásban Barnes, Gjedhill—Vines, Perry 6:2, 7:5, 11:9. Meglepetés.

Milánóban egy atletikai versenyen Lanzia Európa egyik legjobb középtávú futója, aki idén csak a német Harbigtől szenvedett vereséget, 400 méteren vereséget szenvedett Missonitól. A győztes ideje 48,9 mp., Lanziaé 49,8 mp. volt.

Rüschelben Baillet-Latour gróf, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke kijelentette, hogy a finn olimpiai rendezőbizottság ragaszkodik az olimpiai játékoknak Helsinkiben való megrendezéséhez. Azok a kombinációk, amelyek Amerikával kapcsolatosak, nem jelennek meg a valóságban.

Az olasz bajnokság hetedik fordulójának következő eredményeket hozta: Lazio—Novara 1:0. Milano—Bologna 2:2. Genova—Juventus 3:2. Fiorentina—Venezia 3:1. Torino—Napoli 1:0. Modena—Liguria 1:1. Triestina—Ambrosiana 2:1. Bari—Roma 0:0. A Venezia kikapott és így a Lazio vezet 10 ponttal, a Venezia (10 p.), Triestina (9 p.) előtt.

HETI MŰSOR:

Vasárnap tovább folytatódnak a küzdelmek valamennyi csoportban és a részletes műsort alább adjuk:

Nemzeti bajnokság: AMTE—Ripensia, Venus—Rapid, Juventus—U. Tricolor, Sportul Studentesc—Victoria, Gloria CFR—UDR, CAMT—Carpati.

B) liga (II. cs.): Vulturii—CFR T. Severin, Minerul—Gloria, Kinizsi—Electrica, Jiul—Sparta, CFR Simeria—Mica.

Ker. I. oszt.: ATE—Titanus, Unirea—Olimpia, Tricolor—Transilvania, AAC—Crisana.

III. bajnokság: Gloria—Egvetértés, AMTE—AAC, Unirea—Transilvania, Tricolor—Astra, ATE—Olimpia, Crisana—Hakoah.

Hirdessen az Aradi Közlönyben

Budapesten, Apponvi-térenél
Belvárosi-Pensio
 IV., Veres Pálné-u. 10. Félom. Tel. 383-563.
 Hideg-meleg folyóvizet, közp. fűtéses szobák.
 HOTELRENDSZER: szobák ellátás nélkül is igényelhetők. Szolid árak.

A magyar nemzeti bajnokság állása

1. Ferencváros	6	5	0	1	20:10	10
2. Szeged	6	4	1	1	13:9	9
3. Kispest	6	3	2	1	21:11	8
4. Hungária	6	2	3	1	17:11	7
5. Törekvés	6	3	1	2	10:11	7
6. Haladás	6	3	0	3	16:10	6
7. Ujpest*	5	2	2	1	14:10	6
8. Elektromos	6	2	2	2	10:13	6
9. Szürketaxi	6	2	1	3	12:17	5
10. Szolnok	6	2	0	4	9:13	4
11. Nemzeti	6	2	0	4	11:14	4
12. Gamma	6	1	2	3	8:12	4
13. Bocskai	6	2	0	4	5:18	4
14. Kassa*	5	1	0	4	3:12	2

*A félbeszakadt Ujpest—Kassa mérkőzést nem számítottuk be a táblázatba.

TEKESPORT

November 12-én, két csoportban indul a teke-csoportbajnokság

Időhiány miatt ejtették el a 14 tagú csoportban való játékok

A tekekörzet hétfő esti értekezletén döntött az ezévi tekecsapatbajnokság játéktervezete felett. Két tervezet-alternatíva került megvitatásra; az egyik — melyről már két hét előtt megemlékeztünk — egy csoportban, minden egyesület 2—2 csapattal való részvételét tervezve, 14-es mezőnyrel kívánta a csapatbajnokságot lebonyolítani, a második pedig a hét egyesület A) és B) csapatai részére külön-külön, parallel játék mellett foglalt állást. Miután a megvitatás során kitűnt, hogy a 14-es mezőny játékára, még ha hetenként egy hétköznapon is játszának egy-egy forduló, elegendő idő nem áll rendelkezésre, így a második tervezet bizonyult keresztlvíhetőnek.

Ezek szerint tehát az A) csoportban az AAC, Prieteni, Infrătirea, Tricolor, Metalurgist, Fortuna és Transilvania A csapatai, a B) csoportban pedig ugyanezen egyesületek B) csapatai vesznek részt. A díjazás mindkét csoportban az elsőnek 14 érem, másodiknak és harmadiknak plakettek és valamennyi résztvevőnek oklevél lesz. Nevezési díj egyesületenként (mindkét csapatért) 250 lei. A bajnokság pontozás és elért famennyiség szerint adja a helyezések sorrendjét, egyenlő pont esetén a több fát elért csapat ér el jobb helyezést, egyenlő famennyiség esetén pedig a holtversenyt semleges pályán lefolytatandó rádobásban döntik el, csapatagónként egy-egy dobás után.

A bajnokság 1939. nov. 12-én, vasárnap rajtol, az alanti sorsolásszerinti párosításban, melyben az előálló a pályaválasztók és mint látható, a záróforduló dec. 17-én fejezi be a bajnokság első felét, míg a második, a visszavágó része, 1940. januárban kezdődik és március elején fejeződik be.

I. forduló, nov. 12-én: Infrătirea—Tricolor, Fortuna—Prieteni, Metalurgist—AAC, Transilvania szabad. II. forduló, nov. 19-én: Infrătirea—Fortuna, Tricolor—Prieteni, Transilvania—Metalurgist, AAC szabad. III. forduló, nov. 26-án: Prieteni—Infrătirea, Tricolor—Fortuna, AAC—Transilvania, Metalurgist szabad. IV. forduló, dec. 1-én: Metalurgist—Infrătirea, AAC—Tricolor, Fortuna—Transilvania, Prieteni szabad. V. forduló, dec. 3-án: Infrătirea—AAC, Transilvania—Tricolor, Prieteni—Metalurgist, Fortuna szabad. VI. forduló, dec. 10-én: Transilvania—Infrătirea, Metalurgist—Fortuna, AAC—Prieteni, Tricolor szabad. VII. forduló, dec. 17-én: Tricolor—Metalurgist, Fortuna—AAC, Prieteni—Transilvania, Infrătirea szabad.

Ugyanezen sorsolás szerint bonyolítja le a B) csoport is mérkőzéseit.

Infrătirea B)—Tricolor B) elmaradt szövetségi díj mérkőzést pénteken, nov. 3-án este 8 órakor bonyolítják le az Infrătirea-pályán.

Szombaton és vasárnap három pályán van verseny, mert a Prieteni télpálya-megnyitó versenyén kívül az Infrătirea és a Tricolor is egyéni versenyeket rendeznek. Bőséges alkalmuk van tehát játékosainknak a versenyzésre.

Az AAC és Metalurgist Temesvárra készülnek vasárnap, amennyiben az ott meginduló bajnokságban Electrica és Rapid nem lesznek elfoglalva. A tárgyalások ezirányban már megindultak.

A temesvári CFR tekecsapata vasárnap Aradon vendégszerepel, valószínűleg úgy a Prieteni, mint a Tricolor versenyein játszik a két vendéglátó csapatai ellen.

„A kiméletlen buvárhajóharc...”

Négy évszázadon át kísérleteztek a buvárhajókkal

Amíg a tengeralattjáró eljutott — a tenger-alatt járáshoz... — Huszonhat percig tartott az első „modern” buvárhajó alámerülése — A mai buvárhajók felszerelése

Amikor 1917. február elsején a németek megindították a korlátlan tengeralattjáró háborút, ettől az új harcmodortól Anglia kiéheztetését remélték. A kiméletlen buvárhajóharc azonban ellenkező hatással járt: Anglia kiéheztetését nem sikerült elérni, ellenben az amerikai Egyesült-Államok, amelyet az antant adóssága és propagandája már amúgy is az ő táborukba vitt, a korlátlan buvárhajóharcot oknak használta fel arra, hogy 1917. április 5.-én megüzenje a háborút a központi hatalmaknak. És ezzel azután teljes erővel megindult a tengeralattjáró harc, amely tömérdek áldozatot követelt mindkét oldalról.

Az új európai háborúban is a németek kezdtek meg a tengeralattjáró harcot. Külön cikkben részletesen beszámoltunk már arról, hogy az angol kikötőkben is sikerrel támadták meg angol hadihajókat.

Ne higgye azonban senki, hogy a tengeralattjáró német találmány. A németek csak tökéletesítették azt, amit már a XVII. században feltaláltak — a hollandok és az angolok. Ugyanis a hollandiai Drebbel Cornelius már 1642-ben, az angol Bushnell Dávid pedig 1742-ben kísérletezett tengeralattjáró-csónakkal, de nagyobb eredmények nélkül. Később Fulton Róbert is foglalkozott ezzel a nagyjelentőségű kérdéssel, azonban mértékadó körökben sem megértésre, sem támogatásra nem talált s ezért a kísérletei abbamaradtak.

A hadtörténelem részletesen is leírja azt a „tengeralattjárót”, amellyel a XVII. század elején, Jakab uralkodása alatt, kísérleteztek az angolok — a Temze vize alatt. Ez a kísérletezés természetesen balsikertel volt, hiszen akkor még sem gépszerkezet, sem más egyéb, a buvárhajóknál szükséges kellék nem állt rendelkezésre. Az első „buvárhajókat” evezőkkel hajtották és ennélfogva nem is feleltek meg a célnak. Századokon át kísérte az azonban a gondolat, a terv: a buvárhajó megszerkesztésére és a mai tengeralattjáróhoz az első, eredményes lépést a XIX. század utolsó két évtizedében tették. Minden addigi kísérlet csak tapogatózás volt és sok tervezetétével fizetett a tengeralattjáró hajózás kérdésének megoldásáért.

A modern tengeralattjáró

A modern tengeralattjáró szerkezete a repülőgépnél is komplikáltabb s a készülékek kezelése nagy szakértelmet, gyakorlatot igényel. Nehéz volna részletesen leírni egy modern tengeralattjáró szerkezetét, a laikus olvasót kevésbé is érdekelheti ez, mégis ismertetjük, hogy az új európai háború egyik legveszedelmesebb fegyvernemét valamennyire még is ismerhesse az olvasó.

Mint tudjuk, a tengeralattjáró legfontosabb és legérzékenyebb része a periszkóp. Ez egy fűrkörrel ellátott csőből áll, amely a hajó víz alá süllyedésekor a víz színe fölé emelkedik és nemcsak az utóirány megállapítására szolgál, de a parancsnok állandóan szemmel tarthatja a periszkóp révén a tenger színe felett elterülő területet s az ellenséges hajók irányát is ellenőrizheti.

A tengeralattjáró személyzetének minden tagja be van tanítva bizonyos funkciókra s mindenkinek megvan a maga helyettese is, így tehát minden tevékenységre két-két ember áll készen. Vannak azonban fontos dolgok, amelyeket mindenkinek behunyt szemmel kell tudni a tengeralattjárón.

A víz színén való haladásnál nem más a tengeralattjáró, mint egy alacsony oldalfallal bíró hajó, amelynek az úgynevezett „tartálékuszóképeség” (ami egyébként minden hajónál az elmerülés elleni biztosítóképző kepezi) igen kicsi. Ha aztán a hajót víz alá akarják meríteni, még ezt a kis tartálékuszóképeséget is meg kell szüntetni, ami a víznek a hajótest bizonyos részeibe (a ballasztokba) való beengedése által történik.

Azonban egy kis felhajtóerőt mégis meg kell hagyni, mert másképp előfordulhatna, hogy a tengeralattjáró nem maradna meg a kívánt mélységben, hanem teljesen lemerülne a fenékre.

1850-ben a németországi kiel. kikötőben Bauer mérnök kísérletezett buvárhajójával, azonban ez olyan gyöngye építmény volt, hogy a víz alá merülése közben

a víznyomás teljesen összelapította és fej sem tudott emelkedni a víz színére s a buvárhajó személyzete is a tengerbe veszett.

Ezt a buvárhajót 1887-ben emelték ki a tengerből. A múlt század végén aztán a torpedónaszádok és a tengerjáró hajók fejlődése rávezette a hajóépítő mérnököket a buvárhajók szerkezetének megoldására is. Először Nordenfeli Thorsten Londonban élő svéd mérnöknek sikerült olyan csónakot konstruálni, ami a víz alatt is képes volt előrehaladni s a célnak, az akkori idők szerint teljesen megfelelt. Ezt a „Nordenfeli-csónakot” akkor a török kormány is elkészítette — két példányban... A svéd mérnökön kívül a francia Plongeur és Gymnote, az amerikai Peacemaker, az olasz Stromboli és az orosz Alexandrowskij is eredményes kísérleteket folytattak a buvárhajók tökéletesítése körül.

A franciáké az érdem, hogy előbb a buvárhajó problémáját igyekeztek megoldani és csak azután kísérleteztek a tengeralattjárókkal. A buvárhajó ugyanis abban különbözött az utóbbiától, hogy a víz színén haladhatott, de ha lemerült, összekötöttség kellett tartania a víz színén levő hajóval, vagy a szárazfölddel, mint egy mai buvárhajóval. Leubert francia hajómérnök oldotta meg a kérdést elsőnek s ő konstruálta az első, kétburkolatú hajót is. Első próbatúráján 1896-ban, a „Narval” a víz felett még gőzgéppel haladt s ezért lemerüléséhez sok idő: 26 perc kellett, később azonban Leubert is Diesel-motorra tért át és így elérte, hogy a lemerülés mindössze 3 percig tartson.

A franciák oldották meg tehát elsőnek a tengeralattjáró problémáját.

Németország volt egyike a legutolsóknak a tengeralattjárók építésében — a legtöbb sikert mégis ők aratták a világháború alatt és most is az övék az elsőség.

Ezt a még fennmaradó felhajtóerőt azután a vízszintes, u. n. mélységi kormányval kell kiegyenlíteni, ami a hajón elől, vagy hátul, gyakran pedig középen van alkalmazva. Ha aztán a hajó ismét vízszintre akar jutni, akkor a ballasztokból a vizet kiszivattyúzzák.

Ezek mellett a készülékek mellett még a levegő biztosítására szolgáló felszerelés, a lövegek (torpedók) kilövésére való ágyúcsövek és más szerkezetek egészítik ki a tengeralattjáró belső felszerelését, aminek kezelése nem gyerekjáték.

A modern tengeralattjáró villamosgépekkel vannak felszerelve és olyan gyorsjáratuak, hogy a nehezebb páncélos hajókat, bármily nagy sebességgel érhetik utól, vagy előzhetik meg. Ennélfogva a modern tengeralattjáró méltó versenytársa a repülőgépeknek.

Aki ura a levegőnek és a tenger mélyének — azé a biztos győzelem.

Bezárták a zürichi és az amerikai kiállításokat

Zürich. Ma bezárták a svájci nemzeti kiállítást, amelynek főként erkölcsi sikere volt nagy, mert felkeltette és megerősítette a svájci nép bizalmát hazájuk iránt. A kiállítást 10 millió ember látogatta meg.

Az amerikai világkiállítást ma este szintén bezárták. A kiállításban 26 millió látogatója volt. A kiállítást jövő év május 15-én újból megnyitják. A külföldi látogatók azonban előreláthatólag hiányozni fognak.

Megszűnt a „Pesti Napló”

Befejezéshez érkezett a magyar újságírás egyik legnagyobb fejezete

Budapestről jelentik: Nemcsak a budapesti újságírásban és magyar írói körökben, de a kultúrtaársadalomban is szomorú megrendülést keltett az a hír, hogy október 31-én, kedden megszűnt a „Pesti Napló” című újság.

A kilencven éves Pesti Napló a legrégebb magyar újság, amely történelmi multra tekinthet. Ha egyebet nem nézünk, minthogy a Pesti Naplóban jelent meg Deák Ferenc híres „husvét-i cikke”, amely tulajdonképpen Magyarország kiegvezését jelentette Ausztriával és az akkori uralkodóházzal, már ez is a magyar zsurnalisztika legjelentősebb emléke. De ettől eltekintve is a Pesti Napló hasábjain a magyar újságírás legkiválóbb közirói írták évtizedeken át a vezércikkeket. Az utóbbi években a Pesti Napló a stílusos és elegáns írásával és kulturális írással az intelligens magyar középosztály egyik legkedveltebb napilapja volt, ahova Móricz Zsigmond, Krúdy Gyula, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes, Földi Mihály írták cikkeiket, elbeszéléscikkeket és verseiket.

A Pesti Napló megszűnésének okát és előzményeit a napokban lapunkban már részletesen ismertettük. Az úgynevezett Est-lapok ellen adókérdés miatt eljárás indult meg s akkor a régi igazgatóság lemondott és az Est-konzern három lapja, az Est, Pesti Napló és a Magyar Ország kormánykézbe került.

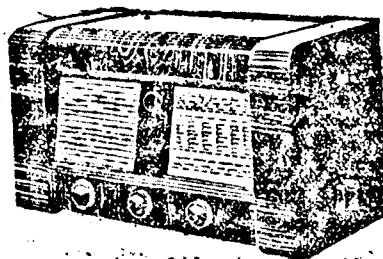
A lemondott igazgatósági tagok helyébe Sipeky Balázs Károly és Makkai János országgyűlési képviselőket delegálták igazgatósági tagokként. A Pesti Napló legutolsó főszerkesztője, mint ismeretes, Gratz Gusztáv egykori magyar külügyminiszter volt.

Budapesti tudósítónk jelentése szerint az Az Est című lap megmarad régi nevével, a Magyarországi beolvad a Pesti Magyar Hírlap című újságba, amely a volt és közben megszűnt Prágai Magyar Hírlapnak az utódja. A Pesti Napló pedig, mely valamikor Deák Ferenc cikkeivel büszkélkedhetett, örök időkre letűnik a magyar zsurnalisztika firmamentumáról.

Finn hajó katasztrófája

London. (Rador). A Jonu nevű 1241 tonnás finn hajó, amely a Balji-tenger felől az Északi-tengeren haladt hétfőn egy robbanás következtében 10 percen belül elsüllyedt. A legénység egy része, köztük öt asszony is, mentőcsónakban foglatható helyet, míg a többieknek vízbe kellett ugarniuk. Szerencsésükre 20 percen belül a Mimosa nevű norvég hajó kihalászta őket. A hajótörteket hétfőn este Anglia északkeleti részén paratartették.

Megérkeztek a legújabb csodáshangu RÁDIO szenzációk!

Graetz,
Schaub,
Minerva,
Eumig,

Legmodernebb
rádiók már 2500
leltől kaphatók

Kedvező
részletfizetéses
feltételek

Kapsch,
Radione,
Zenit,
Imperial

HAMMER ZSIGMOND és FIA ARAD, BUL. REG. FERDINAND 27. Telefon: 18-47.

UROPODOLOI

A LEGBIZTOSABB REUMA ELLENI SZER

VERKERINGÉSI ZAVAROK ERELMESZESÉDES BORBETEGSÉGEI

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY MEGBIZHATÓ MARKA

Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

Tehermentesíti a májat és a vesét

Oxidálja a zsíradékokat

Revitalizálja a vért

Kiválasztja és eltávolítja a szervezetből a mérgező anyagokat

REUMA, VESEBETEGSÉG, KÖSZYENY, IDEGGYULLADÁS

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Ispravnic Sever dr. nyilatkozata az idei aradhegyaljai szüretéről

Bár mennyiségileg gyengébb, minőségileg jobb a tavalyinál a termés

A szüret befejezésére való tekintettel munkatársunk beszélgetést folytatott Ispravnic Sever dr.-ral, az aradmegyei Szőlészeti Szindikátus elnökével, aki az idei aradhegyaljai szüretéről a következőket mondotta:

A gazdák arra törekedtek hogy lehetőleg minél később kezdjék meg a szüretet és ezért a hegyközségek annak kezdetét vidékek szerint október 2-ika helyett október 5-ikében, illetve október 8-ikában állapították meg. A késői szüret ezuttal nem segített sokat, mert már október 2-ikától megkezdődtek az esőzések, amelyek napokon át tartottak. Az eső azok szőlőjében okozott kevesebb kárt, akik október 8-ika és 15-ike között szüreteltek. Azok, akik a szüretet később kezdték, jelentős károkat szenvedtek, mert a szőlő ekkor már rothad-

dásnak indult és ezt az időközben bekövetkezett meleg idő is elősegítette.

A szőlő mennyiségében tudvalevőleg nagy kárt idézett elő a nyár folyamán pusztított jégeső, amely az Ó-pálosig terjedő vidéken 80-90 százalékban tette tönkre egyes szőlőkben a termést. A jégeső megismétlődött és Magyarát vidékén például háromszor is pusztított a jég. Paulistól Magyarátig a termés váltakozó, Kuvinban, Gyorokon és Kovaszincon mennyiség szempontjából közepes, míg minőség szempontjából közepesen felül a termés. Azok, akik Magyarát vidékén október 12-ike és 14-ike után szüreteltek, a tavalyi termés mennyiségének ötven százalékát kapták, minőségileg azonban a termés az 1932. évihez közelálló és cukorfoktartalma eléri a 18-25 fokot, ami ezen a vidéken ritka.

Modern távirófelszereléseket szállítanak a P. T. T.-nek Németországból

A Hivatalos Lap utolsó száma rendelettervényt közöl, amely a közmunka és közlekedési minisztériumot felhatalmazza, hogy a törvényhez mellékelte megegyezést megkösse Németországgal. Eszerint Németország kötelezi magát, hogy a Bucarest-Brassó kábelvonal részére 18-szoros váltakozóáramú távirót „Duplex” nevet szállít és felszerel, ugyanezt „nyolcszoros” kivételben a Bucarest-Gyulafehérvár szabdvezeték részére s 70 darab távirógépet és 18 darab egyéb berendezési tárgyat.

A megrendelés nagyobb része 1940. március 7-ig szállítandó és építendő, 18-szoros Bucarest-Brassó távirót és 20 távirógépet 1940. április 1-től kezdődő egy éven belül. Az árakat a birodalmi postaminisztérium és a román P. T. T. közvetlenül állapítják meg egymás közt. A szállítmányokért az ideiglenes átvételtől egy évre jótállást vállal a német birodalmi posta-

Aprilis 1-ig leszállítják a Duplex-távirógépeket

minisztérium s e célra a vételár 3 százaléka visszamarad a jótállás lejáratáig. A megállapodás egy részlete a Románia és Németország között létező gazdasági szerződésnek.

Az ellenőrzésre került 1565 szövetkezet 49 százaléka életképes

Jinga Victor szövetségi miniszter rendeletére ez év május 15-től augusztus elsejéig 1565 szövetkezetnél folytattak ellenőrzéseket. Ezek közül 780 hitel-, 502 fogyasztási-, 192 termelő- és 91 mezőgazdasági szövetkezet. A felülvizsgálat eredményeképpen megállapítást nyert, hogy az említett szövetkezeteknek csak 49 százaléka életképes, 16 százalék felszámolását javasolták, 14 százalék már felszámolás alatt van, míg 8 százalék helyzete ismeretlen.

Miniszteri rendelettel

egyszerűsítették a képesítési okmányokkal kapcsolatos fellebbezési eljárást

A képesítési iratok, vagyis a mester- és munkakönyvek kiadásával kapcsolatban az aradi munkafelügyelőségre rendelet érkezett. — Az érvényben levő rendelkezések értelmében ugyanis azokban az esetekben, amikor a képesítési bizottság megtagadja valamelyik kérvényezőtől a mester- vagy munkakönyv kiadását, a kérvényező fellebbezést jelenthet be a miniszteriumhoz. A miniszteriumba a jelek szerint nagy számban érkeztek ilyen fellebbezések és az ilyen ügyek elintézésének egyszerűbbé tétele érdekében adta ki a miniszterium az újabb rendeletet.

Ennek értelmében olyan esetekben, amikor a mesterkönyvre vagy munkakönyvre vonatkozó kérvényt azért utasították el, mert bizonyos iratok hiányoztak és a kérvényező a fellebbezéshez a hiányzó iratokat is csatolta, a fellebbezést nem kell a miniszteriumba továbbítani, hanem azt a helyi ad hoc bizottság veheti tárgyalás alá és dönthet fölötte. Így módon ezek a fellebbezések lényegesen rövidebb idő alatt nyernek elintéztést, mint eddig.

A postacsomagok feladásának megkönnyítése

A postavezérigazgatóság lehetővé akarja tenni a kereskedőknek, városoknak és magánfeleknek is, hogy postacsomagjaik feladása alkalmával ne legyenek kénytelenek a postahivatalokban néha órák hosszát várakozni, míg sor kerül rájuk, ezért szerződést kötött a hivatásos szállítási vállalatokkal, hogy azok gyűjtsék össze a feladásra kerülő postacsomagokat és ők adják fel a feladók nevében azokat.

Városunkban ezen postacsomagok gyűjtésével a postavezérigazgatóság a Weisz és Haász r. t. szállítási vállalatot bízta meg, amely cég bárkire telefonhívásra (Telefon 18-13) postacsomag gyűjtő kocsiját elküldi, a feladásra kerülő csomagokat a postai díjszabás alapján számolandó szállítási díjért azokat rendeltetési helyükre eljuttatja és tekintettel arra, hogy ezen közreműködésért a postavezérigazgatóság részéről részesül a díjazásban, a gyűjtésért a felektől semmiféle külön taxát nem szed.

Nagy könnyebbségnek tartjuk ezen igazán modern újítást a szállítóközönség érdekében, mert semmiféle külön költség, vagy külön díjazás nélkül postacsomagjait a gyárból, üzletből, vagy lakásból a fenti cég elviszi és kizárólag a postai díjszabás szerinti szállítási költség ellenében elszállítja.

Mindenki a feladott csomagjáról rendes postai feladóvevényt kap, a posta keletbélyegzőjével ellátva, melyből megállapíthatja, hogy csomagja még a feladás, illetve az átadás napján továbbítva is lett, tehát ugyanolyan gyorsan továbbíthatnak a csomagok, mint eddig, amikor a szállítató közönség kénytelen volt csomagjaival a postára menni és a feladást egyedül, vagy megbízottjai által elvégeztetni.

Utánvétes küldeményeknél, úgy mint eddig is, azok közvetlenül lesznek a postahivatal által feladóknak kifizetve.

— Nemzetközi út Magyarország és Belgrád között. Belgrádból jelentik: A Belgrád és a magyar határ közötti nemzetközi út munkáit befejezték és átadták a forgalomnak. Ez az utszakasz kiegészítő része a London-Calais-Brüsszel-Köln-Frankfurt-Bécs-Budapest-Belgrád-Szofia-Isztambul útnak, amelynek jugoszláv szakasza 551 kilométer hosszú.

— MEGSZÜNT A BUZAKIVITELI PRÉMIUM. Az „Argus” legutóbbi számában foglalkozik azazal, hogy mind a mai napig nem jelentek meg újabb intézkedések a buza kiviteli rendszerével kapcsolatban. Így tehát — írja a lap — október elsejei hatállyal a buzakiviteli prémiumok rendszere megszűnt és a gabonaeportörök üzletkötéseik alkalmával már az új üzlet alapján kell számoljanak.

— Sok a szardínia! Párisból jelentik: La Rochelle kikötőjében a szardíniahalászköni kénytelenek voltak 20.000 darab szardíniát visszadobni a tengerbe. A város konzervgyárait ugyanis az utóbbi időben annyira elárasztották halakkal és rákfélékkel, hogy az üzemek nem voltak képesek az újabb szállítmányoknak nyújtani.

Furfangos szélhámosok

25.000 pengőt csaltak ki egy öreg urasági inasról Budapesten

Budapestről írják: A múlt héten megjelent a rendőrségen egy idősebb férfi és kétségbeesetten panaszkolta, hogy körmönfont szélhámosok hálója-ba került.

— Évtizedeken keresztül szolgáltam mint urasági inas arisztokrata családoknál — kezdte az idős ember. Legutóbb a Széchenyi grófok Andrássy ut 59. számú palotájában voltam alkalmazva. Két évvel ezelőt elhatároztam, hogy nyugalomba megyek. Hatvan esztendő multam, serdülő korom óta másokat szolgáltam. Elhatároztam, hogy hátralevő időmet a magam uraként és nyugodtan töltöm el. Szép öregseget reméltem, hiszen évtizedek alatt komoly összeget tettem félre.

— Megtakarított pénzemen kívül nagy követeléseim is voltak. Gróf Wenekheim Lászlótól 7000 dollár, Weiszlinger Róbert nyugalmazott alezredes-től pedig 30.000 pengő járt volna számomra. Mindent elkövettem, hogy követeléseimet behajtsam, de nem sok sikerrel.

— Így akadtam össze dr. Rosenberg Barnabás ügyvéd irnokával, lovag Simoncsics Endrével. Elegáns megjelenésű, bizalmat kelző, idősebb ur volt, örömmel fogadtam tehát, hogy foglalkozni akar ügyemmel. Simoncsics bemutatott Lakos bankigazgatónak. Ez utóbbi hatvan év körüli, szintén rendkívül elegáns és bizalmat kelző megjelenésű ur volt. Megígérte, hogy rövidesen megszerzi a kért összeget s az ügyletet a Pénzügyi Központon keresztül néhány hét alatt lebonyolítja. Másfél esztendő telt el ígéretesekkel, mialatt különböző költségek, majd később kölcsönök címén megtakarított pénzen tulnyomó részét, összesen 25.000 pengőt vettek át, mint mondták, elszámolásra.

A főkapitányságon dr. Pál Andor rendőrkapitány irányította az ügy nyomozását. A Fogarassy-detektívcsoporthoz legtapasztaltabb embereket Szabó Gyula detektívfelügyelő vezetésével láttak munkához. Mindenekelőtt felmutatták a nyilván-tartásban levő szélhámosok arcképeit, hátha ráismer valamelyikre az urasági inas.

Az öreg urasági inas az ügyvédi működéstől eltöltött Rosenberg Barnabás irodájában akadt össze lovag Simoncsics Endrével. Az ügyvédi irnok fölényes fellépése és tekintélyes külseje bizalmat ébresztett a pénzét és igazságát régóta kereső Mészáros Istvánban.

Délután egy körüli kávéházban az irnok egy másik elegáns, őszes urat mutatott be az inasnak mint Lakos István bankigazgatót. Az állítólagos bankigazgató ezután nekilátott az ügynek, még pedig úgy, hogy elment a Pénzügyi Központba, de nem az igazgatókhoz, hanem a portáshoz.

— Dr. Lakos István kassai bankigazgató vagyok — mondta — Sűrűn akad dolgom Pesten. Különösen a Pénzügyi Központban vannak ügyeim. Ezért arra kérem, hogy ha nevemre levelek jönnek a PK-hoz, azokat vegye át.

Az előkészületek megtörténte után Mészáros István sűrűn kapott levelet a Pénzügyi Központ papirosán.

Lakos egy alkalommal karonfogva kísérte be

a Pénzügyi Központ kapuján Mészáros Jánost, hogy ügyét közelebről vizsgálhassák meg.

— Van szerencsém, igazgató ur! — fogadta a portás a Mészárossal belépő Lakost.

A „direktor“ ur végül is egy levélben csuszott el. A Pénzügyi Központ vezérpapírján levelet küldtek Mészáros Jánosnak, amelyben ez állt:

— Ügye rendben folyik, nehézséget okoz azonban, hogy Szunyogh ügyvezető-igazgató ur nagyon neheztel az ön ügyére. Aláírásként most is Lakos igazgató szerepelt.

Az urasági inas ezúttal nem szólott lovag Simoncsicsnak, hanem felment a PK-ba, Szunyogh ügyvezető-igazgatót kereste.

— Miért haragszik reám, igazgató ur? — nyitott be a szobába Mészáros János.

— En? Nem is ismerem önt, miért neheztelnék önre?!

A kétségbeesett inas panaszára utána néztek az ügynek. Mivel semmi nyomát sem találták, a „megkereséseknek“ és egyéb eljárásoknak, kiderült a szélhámoság.

Mészáros János a főkapitányságra sietett és megtette a feljelentést.

A Fogarassy detektív-csoport és Szabolcs Gyula detektív-felügyelő emberei azután a fényképről felismert Lakost tegnap megtalálták. Minden kétséget kizáróan megállapították, hogy az al-PK-igazgató a Keglevich-féle nagyszabású csekk és váltócsalási ügyben nagy szerepet játszott Lendler István 62 éves ügynökkel azonos.

Jómódú gyermekei tartják el a büntetést előlé-tű, 62 esztendő ügynököt, aki jólöltözött, előkelő ur benyomását kelti. Az ő vallomása alapján állították elő azután az ügyvédi iroda irnokát: lovag Simoncsics Endrét.

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

SZERDA, NOVEMBER 1.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásijelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Régi zene lemezeken.

Bucuresti, Radio-Romania. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13.10: Victor Predescu zenekara. 14: Hírek. 14.20: A zene folytatása. Ion Luca énekszámával. 15: Művészeti és kulturális közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Művészeti krónika. 19.17: Nyitányok és szvittek hanglemezeiről. 19.55: Hírek magyarul.

Bucuresti, Radio-Romania. 20.05: Victor Dombrowsky. Bucuresti város főpolgármesterének előadása Nagyrománia fővárosáról. 20.20: Emilia Gutianu román szerzők dalaikat énekl. 20.45: Hírek, sportközlemények. 22.50: Sandu Albu hegedű. Ion Filionescu zongorázik. 23.15: Leme-

zek. 23.45: Hírek külföldre franciául, németül, angolul és olaszul.

Budapest I. 9.45: Hírek. 11: Egyházi ének és szentbeszéd a Főplébánia templomból. A szentbeszédet Uzdóczy Zdravec István püspök mondja. 13: Harangszó, időjárásjelentés. 13.10: Melles Béla zenekara. 13.40: Hírek. 14.20: Időjelzés, időjárás és vizállásijelentés. 14.40: A halhatatlan halottak. Megemlékezés. 15: Halhatatlan művészek hanglemezei. 16: Tarka gyermekdelután. 16.40: A rádió szalonzenekara. 18.15: Kamarazene hanglemezeiről. 18.50: Az irodalom halottai. Marék Antal dr. előadása. 19.15: A Vakok Homérosz Énekkara. 19.45: Bárd Eötvös József nyugateurópai barátai. Irta Balogh József dr. Felolvasás. 20.15: Hírek. 20.25: Sugár Viktor orgonál. 21: Tarsicius, a vértanú. Legenda tiz részben. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 20: Olasz nyelvoktatás. 20.30: Az idő szerepe a modern rományban. Schöpplin Aladár előadása. 21: Hírek. 21.20: Hanglemezek. 21.35: Időjárásjelentés.

CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 2.

Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásijelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Román zene lemezeken.

Bucuresti, Radio-Romania. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13.10: Vokálzene lemezeken. 13.30: A rádió szalonzenekara. 14: Hírek. 14.20: A zene folytatása. Alex. Grozuta énekszámával. 15: Művészeti és kulturális közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Tudományos krónika. 19.17: Bécsi zene lemezeken. 19.50: Hírek magyarul.

Bucuresti, Radio-Romania. 20: Ion Pilath előadása Bolinteanuról. 20.15: Constantin Badescu énekel. 20.30: Nicolae Paun népdalokat énekel. 20.45: Hírek. 21: Em. Ciomag ismerteti a szimfonikus hangverseny programját. 21.15: A Filarmónica társaság szimfonikus zenekara. 22.15: Hírek, sporteredmények. 22.35: A zene folytatása. 23: Lemezek. 23.45: Hírek külföldre franciául, németül, angolul és olaszul.

Budapest I. 10.30: Hírek. 11: Egyházi ének és szentbeszéd a Szent István bazilikából. A szentbeszédet Pusztá-Sándor lelkész mondja. 13: Harangszó, időjárásjelentés. 13.10: A rádió szalonzenekara. 13.40: Hírek. 14.20: Időjelzés, időjárás és vizállásijelentés. 15.30: Hírek. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18.15: Beszéd a zenekar. 19.20: Feltámadás. Irta és elmondja vitéz Somogyváry Gyula. 18.35: Csuka Béla viola de gamba játsszik, zongorán kíséri Földes László. 20: Mezőgazdasági előadás. 20.15: Hírek. 20.30: Az Operaház előadásának közvetítése: Verdi: Requiem. 21.20: Külföldi negyedóra. 22.20: Hírek, időjárásjelentés. 22.45: Hanglemezek. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 20: De Falla: A háromszögletű kalap. Három tánc hanglemezeiről. 20.30: Angol nyelv oktatás. 21: Hírek. 21.20: Szép városok Skandináviában. Pipics Zoltán dr. utleírása. 21.50: Zenekari művek hanglemezeiről. 22.35: Időjárásjelentés.

**Őszi ruhákat, kabátokat, Hozzpodár Str. Eminescu 3
kaf fest, tisztít Arad Str. Stroescu 13**

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1988 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: **Alkalmazást keresők, elvesztett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 leu.** A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő

OKTATÁS

Francia és német nyelvoktatást keresek. Piata Plevnei No. 2., Braun. 4951

Keresek alsó gimnazista leányom mellé román gimnáziumban teljesen érettségizett, kifogástalan erkölcsű leányt az összes tanulmányok correpetálására. Zongoratudás előnyben. Ajánlatokat a kiadóba „Meditatio“ jellegére. 4946

Angol, román, német és héber nyelveket tanítok, kezdőknek háznál is. Fordításokat, levelezést vállalok:

Mister Star, Str. Tribunal Dobra 11., apartament 3, 4944

ALKALMAZÁST KERES

Kereskedőszakmában jártas, komoly férfi divat, vagy rövidáru üzletben szerény fizetéssel gyakornoki állást keres. Cim: Str. Russu Sirianu No. 21. 4950

Vizsgázott fűtő állást keres. központi malom gőzfűtéséhez értő, hosszú bizonyítványokkal. Cim a kiadóban 4891

ALKALMAZÁST NYER

Pénzbeszédőt, fiatal, románt keres részvénytársaság. Ajánlatokat referenciákkal a kiadóba „Incasator“ jellegére kérünk. 4953

Utazót, jól jövedelmező mellékcikk eladására keresek. Fekete, Str. T, Serb No. 11.

Mindenleány elsejére felvétetik. Calea Saguna 8.

Jóllövő mindenest keresek Bucurestibe. Jelentkezni: „Sarlott“ bonbonerie-ban, Fischer Eliz-palota. 4947

UAKÁŠ

Háromszobás, fürdőszobás lakás a gyermekkorház közelében kiadó. Cal. Saguna 28. 4945

Különbéjártu szoba fürdőszoba használatlall kiadó. Cim a kiadóban. 4952

Szép uccai bútorozott szoba a központban teljes ellátással. fürdőszoba használatlall uriembernek kiadó. Cim a kiadóban. 4881

Különbéjártu, csinosan bútorozott szoba kiadó. Str. Aviator Sava 2., magánház. 4943

Háromszobás, fürdőszobás, előszobás, parkettás, emeleti lakás Ioan Calvinucca 8. alatt azonnalra kiadó. 4932

Kiadó kétszobás, földszinti, uccai lakás. összközmorrtal azonnal, vagy november 15-re. Str. Consistorului 35. Érdeklődni: 8-1-ig. 3-6-ig. 4942

Háromszobás, modern lakás Str. Bolintianu 4. sz. alatt nagyon olcsón kiadó 4817

VÉTEL-ELADÁS

Olcsón eladó: orvosi vizsgálószék, nagy mosóteknő állvánnyal, hatméteres külföldi filcszőnyeg. Cim a kiadóhivatásban. 4936

Dióhálók, modern formában, olcsó kombinált szobák, íróasztalok, recamierék, ebédlők nagy választékban Tempo bizományi üzletben, Fischer Eliz-palota. 4878

Szlovákut, majdnem új, eladó. Bővebbet: Schwelengraber, Str. Sft. Georgiuo 46.

ÜZLET

Cukorkaüzlet eladó. Cim a kiadóban. 4948

Főtéri üzlethelyiség kiadó. Cim a kiadóban. 4636

Legújabb jelentéseink:

Molotov beszéde a legfelsőbb szovjettanács ülésén

Moszkvából jelentik: MOLOTOV, a népbiztosok tanácsának elnöke és Szovjetország külügyi népbiztosa, kedden elmondotta nagy érdeklődéssel várt beszédét a Szovjet legfelsőbb tanácsának ülésén. Molotov beszédének bevezető részében utalt az orosz-német viszony megjavulására, valamint a két hónapja folyó háborúra. Hangsúlyozta, hogy a lengyel-német háború rövid idő alatt befejezést nyer, a jelenlegi háború azonban tovább folyik.

— Németország, — mondotta —, a háborút be akarja fejezni, Anglia és Franciaország annak folytatása mellett foglalt állást. A nyugati hatalmaknak az az állítása, hogy a Hitlerista rendszer megszüntetéséért küzdenek, nem helytálló. Államesszméket, mint a nemzeti-szociálista állameszmét is, vagy elutasítanak, vagy elfogadnak. Háborus oknak azonban nem lehet nyilvánítani őket.

Molotov beszédében többek között utalt arra, hogy a Szovjet semleges magatartást tanúsít és ezt a magatartást a jövőben is meg akarja őrizni. Aml az orosz csapatoknak Lengyelországba való bevonulását illeti, ez csak akkor történt meg, amikor a Lengyel-állam összeomlott és az ukránok, valamint a fehér-oroszok védelemre szorultak.

— Oroszországot és Németországot fontos állampolitikai érdekek kapcsolják össze. Németország éveken át a versaillesi béke-szerződés ellen küzdött és végeredményben ennek a küzdelemnek egyik szakaszából robbant ki a háború. Oroszország sohasem szállt síkra a versaillesi szerződés fenntartásáért. A Szovjetnek az az álláspontja, hogy egy erős Németország a béke feltétele Európában. Németországot semmiesetre sem szabad számításon kívül hagyni. Ha Versaillest meg akarják ismételni, ez könnyen katasztrófa-hoz vezet.

Molotov ezután a szovjet-német gazdasági kapcsolatokról beszélt, majd pedig az Észtországgal, Lettországgal és Litvániával kötött szerződéseket ismertetette.

— Ugyancsak a Szovjetállam biztonsága érdekében kezdtünk tárgyalásokat Finnországgal és ezekbe a tárgyalásokba harmadik félnek nincs beleszólása. A finn határtól 30 kilométernyire fekszik Szovjet-Oroszország második legjelentősebb városa, Leningrád. A finn határról tehát modern ágyúkat könnyen lehet bombázni Leningrádot. A finn öböl északi része is olyan közel van Oroszországhoz, hogy veszedelmet jelenthet esetleges támadás esetén. A finn-orosz tárgyalásokat Oroszország kezdeményezte. Nem nehéz megérteni, hogy a jelenlegi helyzetben amikor Európa egy részében meglepetéseket hozható háború folyik, Oroszországnak nemcsak joga, hanem kötelessége is biztonságáról gondoskodni. Nem érdektelen megemlíteni, hogy Leningrádnak több, mint három millió lakosa van, míg egész Finnország lakosainak száma 3 millió 600 ezerre emelkedik. A külföldi sajtó olyan híreket terjesztett, hogy Oroszország Wihrg városát, valamint a Ladoga-tó északi részét és az Aaland szigeteket kéri Finnországtól. Ugyanakkor pedig Svédországgal és Norvégia-val szemben is követeléseket terjesztett elő. Ezek a hírek mind nem felelnek meg a valóságnak. A Szovjet által előterjesztett javaslatok a következők voltak: Kölcsonös segélynyújtási szerződés a két ország között. Mivel a finn kiküldöttek annak az álláspontjuknak adták kifejezést, hogy ez ellenében áll a finn semlegességgel, ettől a kívánságunktól eltekintettünk. Leningrád biztonságának érdekében bizonyos határkiszárat kértünk, ezzel szemben más helyen kétszer olyan nagy területet ajánlottunk fel Finnországnak. Ugyanakkor azt kértük, hogy a finn öböl egy részén flottaházírt szervezzünk. Ez nemcsak Oroszországot, hanem Finnország biztonságát is szolgálja. Kijelentettük, hogy abban az esetben, ha legfontosabb kéréseinket teljesítik a finnek, hozzájárulunk az Aaland-szigetek általunk kért fegyveres megerősítéséhez, de csak abban az esetben, ha ezt a fegyvervezést saját erejükből végzik el. Ezenkívül azt javasoltuk, hogy hajtsanak végre leszerelést a finn-orosz határon, egyben pedig kölcsönös garanciákra tettünk javaslatot. A finnek egyelőre újratét keresnek. Mi azonban reméljük, hogy végül is nem hagyják

magukat befolyásolni Szovjetellenes befolyástól, bárhol is jöjjen az.

Molotov ezután eltiléleg nyilatkozott Róssével azon kísérletéről, hogy közvetítsen a szovjet- finn tárgyalásokban.

Törökország kérdésével kapcsolatban közölte, hogy annakidején kölcsönös segélynyújtási egyezményre tett javaslatot Oroszország Törökországnak, azzal a kikötéssel, hogy nem keveredhetnek háborús konfliktusba Németországgal. Ugyanakkor egyezményt javasolt oly értelemben, hogy Törökország a Fekete-tengerre csak a parti hatalmak hajóit engedje be.

— Ezek a tárgyalások, — mondotta Molotov — nem jártak eredménnyel és Törökország Angliával és Franciaországgal kötött kölcsönös segélynyújtási egyezményt, tehát azon államokkal, amelyek több mint két hónapja háborút viselnek.

Beszéde további részében Molotov az orosz-japán viszony javulásáról beszélt, majd eltiléleg nyilatkozott az amerikai semlegességi törvény megváltoztatásáról, majd annak a véleményének adott kifejezést, hogy az a háború meghosszabbításához vezet. Oroszország pedig csak olyan lépéseket helyezelhet, amelyek megrövidítik a háborút és mielőbb helyreállítják a békét.

Három fontos kérdéstről tárgyaltak a Bucurestibe hívott követekkel

London, Bucurestiből jelentik: II. Carol király Öfelsége és a kormány tagjai legutóbb a következő kérdéseket tárgyalták meg a hazahívott román követekkel:

1. Az ankarai egyezmény hatása a balkáni politikára.
2. A délkelet-európai semleges államcsop-

port megalakításának lehetősége.

3. A balkáni államok és a szomszéd nagyhatalmak viszonya.

A bucurestii jelentés hozzáteszi, hogy Olaszország azon fáradozik, hogy megakadályozza a háború áttérjedését a Földközi-tenger vidékére.

Feloszlatták az elzászi pártokat

Bern. A francia hivatalos lap közlése szerint a francia kormány feloszlatt az elzászi pártokat, nevezetesen az elzászi paraszt- és munkáspártot, az elzászi hazafias arcvonulat és az elzászi országos pár-

tot. A három párt vagyonát elkobozták. Azok akik a feloszlatt pártok politikáit továbbra is folytatják 5 évig terjedhető börtönnel és 5000 frankig terjedhető pénzbírsággal büntethetők.

Módosította a kormány a Letéti Pénztár törvényét

Kedvező feltételeket biztosítottak a betétek elhelyezésénél

Bucurestiből jelentik, hogy a kormány Mica Constantinescu pénzügyminiszter előterjesztésére módosította a Letéti Pénztár törvényét. Az új törvény fontosabb intézkedései a következők:

A betétekkel egyidejűleg beteriesztett kérvények teljesen belyegmentesek. A 20 ezer leig terjedő évi betéteket teljesen mentesítették az adók alól. A Letéti Pénztárnál elhelyezett be-

tétek a végrehajtások alól is mentesülnek, kivéve azokat, amelyekről bírói határozat állapítja meg, hogy csalárd úton jutottak tulajdonosaik birtokába.

Gondoskodás történt a leltársok körüli visszaélések megszüntetésére. A törvény a betétek biztonsága érdekében fokozott ellenőrzést vezet be. A betétek bármikor a betétesek szabad rendelkezésére állanak.

Megélenkült a front a Mosel és a Saar között

Páris. A francia hadvezetőség a következőket jelenti: A Mosel és a Saar között élénk katonai tevékenység tapasztalható. Hétfőn 2 német gépet lelőttek, 2 német megfigyelő gép pedig a német állások felett zuhant le. A francia gépek sérteleményül tértek vissza.

Párisban egyébként szerdán délelőtt 10 órakor minisztertanácsot tartanak.

Harci tevékenység a nyugati arcvonalon

Berlin. A véderő főparancsnokság közli a mai, október 31-iki német hadijelentést:

„A Mosel és a Pfälzi erdőségek közötti szakaszon gyenge tűzérési és felderítő tevékenység volt. Az arcvonal többi részén nem történt említésre méltó esemény. Négy ellenséges gépet lelőttünk.”

Páris. A keddi délelőtt kiadott francia hivatalos hadijelentés a következőképpen szól:

„Az éjszaka folyamán és ma reggel nyugalom volt az egész arcvonalon.”

Rádióbeszédet mond Erzsébet angol királyné

Londonból jelentik: A Buckingham palotából hivatalosan jelentik, hogy Erzsébet királyné no-

vember 11-én, este 9 órakor az 1918-ik évi béke kötés évfordulójának napján rádióbeszédet inté a birodalom asszonyaihoz. (Rador.)

Konzult nevez ki az angol kormány Tiranába

Rómából jelentik: A brit kormány kérte az olasz kormányt, hogy járuljon hozzá angol konzulnak Tiranába való kinevezéséhez. (Rador.)

Német gépek Luxemburg fölött

Luxemburgból jelentik: A Havas hírszolgálati ügynökség közlése szerint a luxemburgi határ mentén elterülő frontszakaszon a légi tevékenység egyre hevesebbé válik. A Mosel folyó német oldalán hat repülőgépet láttak, melyek nagy magasságban Luxemburg felett repültek el.

Aktuális fejek.

PAPEN.

ankarai német követ, aki új német javaslatokkal vissza indult Berlinből Ankarába